

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 14. – 20. aprīlis

Nr. 15 (1625)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

LIKTEŅDĀRZS klusajā sestdienā

Foto: Ģirts Eglīte

Foto: Ģirts Eglīte

JURIS UĻMANIS, zemessargs,
profesors, polārpētnieks, grāmatu autors

Veselības krīzi nedrīkst pārvērst par drošības krīzi

Koronavīrusa apkarošanas pasākumi lielākā vai mazākā mērā skāruši katru Latvijas iedzīvotāju, un, ārkārtas situācijai ieilgstot, ietekmēs mūsu visu dzīvi aizvien vairāk. Skaidrs, ka šādos apstākļos sabiedrībai un valsts valdībai jādara viss iespējams, lai pēc iespējas samazinātu slimības izplatību un mīkstinātu triecienu ekonomikai. Sērga arī izgaismo veselības aprūpes sistēmas vājās vietas, un šajā pavasarī gūtās mācības var palīdzēt mums izveidot spēcīgāku, mūsdienu izaicinājumiem atbilstošāku medicīnas sistēmu.

Nav šaubu, ka daudzus uzlabojumus var veikt jau tagad. Iegādāties modernas medicīnas iekārtas, atjaunot kādas slēgtās slimnīcas darbību, ar augstāku atalgojumu motivējot uz ārzemēm vai citām profesijām aizbraukušos ārstus. Tomēr šajā procesā nedrīkst ļauties panikai un padoties bīstamiem aicinājumiem uz Covid-19 altāra upurēt itin visu. Diemžēl šobrīd šādas balsis izskan.

Lai arī politiskajā un mediju dienaskārtībā koronavīruss neapstrīdami ieņēmis centrālo vie-

tu un brīžiem šķiet, ka visi spēki jāmobilizē tikai tā apkarošanai, tā tomēr nav. Ja mēs akli metīsimies vienas problēmas risināšanā, tad pēc šīs krīzes atskārtīsim, ka esam sevi nostādījuši neapskaužamā situācijā daudzās citās jomās.

Viens otrs pārcentīgs politiķis ir gatavs cīņā pret Covid-19 "mest" Latvijas aizsardzības budžetu. Nevar noliegt, ka citas nozares ar skaudību skatās uz šiem 2% no IKP un labprāt "iekostos kārdinošajā pīrāgā". Taču pirms pieņemt pārsteidzīgus lēmumus, padomāsim par aizsardzības sistēmas lomu vīrusa izraisītajā krīzē un pēc tās.

Profesionāli, labi apmācīta un ekipēta armija ir sabiedriskās drošības mugurkauls ne vien militārās, bet arī civilās krīzēs. Kaut pavisam pārlapojot ziņu portālus, pamanīsim, ka pēc postošām dabas katastrofām civilajiem dienestiem steidz palīgā armija. Cilvēku evakuāciju ļoti bieži koordinē un īsteno gaisa spēki. Slimības draudu mazināšanā un seku novēršanā armijai ir būtiska loma, ko uzskatāmi ilustrē šā brīža notikumi Itālijā. Piemēram,

Latvijā jau tagad armija ir devusies uz austrumu robežu palīdzēt robežsargiem gādāt, lai valsts teritorijā neienāktu inficēti cilvēki. Cilvēki, kuri potenciāli varētu paplašināt slimības izplatību.

Pasaules vēsture māca, ka tieši krīzes situācijās, kad sabiedrība ir apjukusi un valsts vara vājinās, sarosās sistēmas pretinieki. Nemieru kurināšana, centieni pārņemt varu, pat ārvalstu agresoru intervence – tās visas vēsturiski ir bijušas krīzes situāciju sastāvdaļas. Neaizmirsīsim par neskaitāmiem militāriem konfliktiem, kas radušies starp valstīm pēc ilgstošām ekonomiskām krīzēm. Cenšoties iegūt izdzīvošanai nepieciešamos resursus, cilvēki ir gatavi uz izmisuma soli. Šādus individuus nav grūti sakūdit pat uz bruņotu iebrukumu citā valstī.

Diemžēl visi šie scenāriji ir iespējami arī mūsdienās, un tikai spēcīga armija var atturēt oportunistus no centieniem destabilizēt situāciju valstī. Esam NATO dalībvalsts un varam rēķināties ar alianses atbalstu grūtos brīžos. To nupat kārtējo reizi apliecināja NATO, īpaši aicinot "veselības

nozares krīzi nepadarīt par drošības krīzi". Manuprāt, tas ir pragmatisks ieteikums, un mums šajos mulsinošajos laikos vajadzētu sadarboties ar NATO ciešāk kā jebkad. Kā liecina pētījumu dati, uz alianci paļaujas trīs ceturtdaļas Latvijas iedzīvotāju. Dalībvalstis veiktā aptaujā apgalvojumam, ka dalība NATO mazina iespēju, ka kāda agresorvalsts veic militāru uzbrukumu konkrētai valstij, piekrita 73% respondentu Latvijā. Tas ir pārliecinošs signāls, ka mums jāturpina ievērot savus solījumus aliancai, arī tos, kas attiecas uz finansējuma apjomu bruņotajiem spēkiem.

Atgriežoties pie Covid-19 krīzes, ierosinu uz potenciālajiem risinājumiem raudzīties plašāk. Tā vietā, lai vienkārši kaņavīriem un zemessargiem paredzēto naudu atdotu ārstiem, vajadzētu domāt, kā lietderīgi izmantot bruņoto spēku rīcībā esošos resursus un infrastruktūru. Kaņavīri apzinās savus pienākumus pret valsti un sabiedrību un jebkuŗā brīdī ir gatavi tos pildīt, un arī pilda, jau šobrīd stiprinot valsts drošību situāciju.

Mediji – mūsu brīvības cena

2. lpp.

Latvija dienu ritējumā

3. – 4. lpp.

Juŗa Lorenca un Kārļa Streipa komentāri

5. lpp.

Kā saglabāt savu psihisko veselību?

7. lpp.

Trimdas archīvu mājupceļš

8. – 9. lpp.

Trimdas izskolotie

11. lpp.

SALLIJA
BENFELDE

“Jautājums ir par to, kas Krievijai (un arī Ķīnai) ir vajadzīgs. Tās vēlas nostiprināt vai atgūt savu lielvalsts statusu un jūt, ka Rietumu demokrātijas ir šī statusa apdraudējums. Īpaši tas ir Krievijas gadījumā, jo Krievija ir ekonomiski vāja, bet vēlas šo vājumu kompensēt ar dažādiem citiem veidiem – tai skaitā militāru varu. Tas nozīmē, ka NATO aliance un Eiropas Savienība patiesībā Krievijai neļauj ieņemt to vietu, kur Kremļa vēlētos sevi redzēt pasaules politikā. Tādēļ viņi darīs, ko var, lai šķeltu NATO un Eiropas Savienību. Šajos apstākļos, kad mums uzbrūk pandēmija (tāda, kāda nav redzēta kopš 1918. gada), Krievija var arī izmantot dažādas informācijas tehnikas, lai mēģinātu viest šaubas Rietumu demokrātijās par to, kādā veidā mūsu demokrātiskās valdības ar šo pandēmiju tiek galā. Tas tad noved pie tā, ko prezidents kādreiz ir saucis par kognitīvo karu. Nav vairs runa par informācijas karu, kurā piemin faktus vai melus un tad tos var apstrīdēt vai izskaidrot. Kognitīvajā karā ir runa par attieksmes izmaiņu, un šī attieksme tiek izmainīta tā, ka Rietumu demokrātijas nekam neder un ir vajadzīga spēcīga roka (tāda, kāda ir, piemēram, Kremli). Ir vajadzīgs vadonis, kas ar to visu tiek galā, un faktiem uzticēties nedrīkst vispār,” nesen intervijā raidījumā “Pasaule kabatā” sacīja Valsts prezidenta padomnieks Nacionālās drošības jautājumos Jānis Kažociņš.

Protams, cilvēki informāciju iegūst ne tikai no medijiem – daudz viedokļu, pārpublicējumu un diskusiju var atrast sociālajos tīklos. Savu viedokli paust ir atļauts katram, kurš to vēlas, kamēr viens netiek pārkāpti galvenie Rietumu sabiedrības principi. Izņemot dažādus sociālos tīklus, arī Facebook, cilvēki organizē domubiedru grupas, publicē blogus vai reklāmas. Slavenie *influenceri* reklamē savu dzīvesstilu, pelnot ar kāda produkta reklamēšanu, kas palīdzējis viņiem kļūt jaunākiem, veselīgākiem, skaistākiem vai justies labāk. Jebkurā gadījumā nav tik viegli atšķirt reklāmu no patiesiem faktiem pat ikdienas līmenī. Vīrusa izraisītās krīzes laikā to izdarīt ir vēl grūtāk, jo pamišus ar oficiāli apstiprinātiem uztura bagātinātājiem un vitamīniem, arī sportošanu ierobežotos apstākļos, ik pa laikam parādās dažādi “brīnumlīdzekļi” un it kā ļoti viedi ieteikumi. Joprojām ik pa laikam parādās apgalvojumi, ka šis vīruss tāda gripa vien ir, ka jāatceļ vai jāmazina ierobežojumi, jo ekonomikai taču jāattīstās un tml. Arī Latvijā netrūkst cilvēku, kuri acimredzot savtīgu iemelsu dēļ piedalās šajā publiskās telpas duļķošanā.

Dažbrīd tas ir pavisam pārsteidzoši, un grūti saprast, kādi ir paziņojumu nolūki. Talantīgs, populārs, varētu pat teikt – slavens ārsts, profesors piedalās TV videoklipā, kurā kopā ar saviem kollegām aicina palikt cilvēkus mājās, atgādinot, ka vīruss nav

spēle, kurā var izslēgt jebkuru brīdi, kad to gribas. Šajā videoklipā profesora kollega aicina vecākus atstāt mājās arī bērnus. Un tas pats ārsts kopā ar citu bijušo ārstu, kurš jau sen neārstē cilvēkus, bet nodarbojas ar dažādiem (tiesa gan, ar veselību saistītiem) projektiem, aicina valdību mazināt ierobežojumus, jo tie, lūk, ietekmē bērnu veselību. Proti, ārsti

Valsts prezidenta padomnieks Nacionālās drošības jautājumos Jānis Kažociņš: “Nav vairs runa par informācijas karu, kurā piemin faktus vai melus un tad tos var apstrīdēt vai izskaidrot. Kognitīvajā karā ir runa par attieksmes izmaiņu, un šī attieksme tiek izmainīta tā, ka Rietumu demokrātijas nekam neder un ir vajadzīga spēcīga roka (tāda, kāda ir, piemēram, Kremli). Ir vajadzīgs vadonis, kas ar to visu tiek galā, un faktiem uzticēties nedrīkst vispār.”

Pēteris Apinis un profesors Andrejs Ērglis vērsušies pie Valsts prezidenta Egila Levita, Saeimas priekšsēdētājas Ināras Mūrnieces, premjerministra Artūra Krišjāņa Kariņa un Veselības ministres Ilzes Viņķeles ar iniciatīvu atvieglot noteiktos *Covid-19* ierobežojumus. Ārsti raksta: “Kāpēc mēs aicinām jūs pieņemt šādu lēmumu? Trešdaļa bērnu Latvijā sirgst ar adipozītāti vai arī viņiem ir liekais svars. Vairāk nekā puse Latvijas bērnu ikdienā (pirms *Covid-19* pandēmijas) nepietiekami nodarbojas ar sportu un fiziskām aktivitātēm. Šobrīd ir daudz publikāciju par karantīnas negatīvo ietekmi uz sabiedrības psihisko veselību. Fiziskās aktivitātes ir ne tikai bērnu fiziskās veselības jautājums, bet arī bērnu kognitīvās attīstības jautājums, tās novērš iespējamu psihisku spriedzi, ilgstoši atrodoties vienveidīgā vidē, un iespējamu vardarbību mājās.” Ārstu rakstītajam varētu piekrist un, starp citu, gan mediķi, gan valsts vadītāji aicina cilvēkus doties pastaigās svaigā gaisā, uzmanoties no kontakta ar citiem cilvēkiem. Internetā var atrast dažādu sportistku un fiziski aktīvu cilvēku padomus un demonstrējumus, kā vingrot mājās vai brīvā dabā. Par organizētām sporta nodarbībām gan jāteic, ka joprojām nav pavisam droši zināms, cik ilgi vīruss ir aktīvs uz virsmām un dažādās vidēs. Tādēļ pagaidām, kamēr saslimušo skaits Latvijā turpina lēni, bet stabili kāpt un kamēr nav droši zināms, kādas ir vīrusa īpašības, saprātīgāk tomēr būtu likteni neizaicināt. Un, jā – dažādu sporta kompleksu īpašniekiem sporta atlikšana uz vēlāku laiku nes milzīgus zaudējumus.

Joprojām tīklos klejo arī kāda, Latvijā ražota, “brīnumūdens” reklāma. Tie, kuri apgalvo, ka tāda vīrusa nav, gan ir pamanījušies nozūst, toties parādās sociālo tīk-

lu ikdienas lietotāji, kuri aizvainotā tonī apgalvo, ka netic neviename un ka visi melo, jo, lūk, viņiem (jebkuru valdību ieskaitot) ir savi slepenie plāni. To lasot, gribas sacīt, ka Krievijas kognitīvais karš diemžēl ir veiksmīgāks nekā mums to gribētos atzīt.

Jā, arī mediji ir dažādi, tomēr kopumā tie, manuprāt, ir uzticamāks ziņu avots, ja neskaita dzel-

līdzekļu programmu mēneša apraides izmaksām ārkārtējās situācijas laikā.

Viens miljons eiro piešķirts Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei (NEPLP), lai nodrošinātu sabiedrībai iespēju saņemt daudzpusīgu informāciju un viedokļus *Covid-19* krīzes pārvarēšanā un valsts informatīvās telpas drošības nodrošināšanā komerciālajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos.

Papildus valdība noteikusi, ka mēneša laikā pēc ārkārtējās situācijas beigām KM un NEPLP būs jāveic aprēķini un jāiesniedz Ministru kabinetā informatīvais ziņojums par *Covid-19* ārkārtējās situācijas ietekmi uz sabiedrisko mediju finansiālo spēju nodrošināt sabiedriskā pasūtījuma izpildi.

Vai no KM Mediju atbalsta fondam (MAF) paredzētajiem gandrīz 600 tūkstošiem eiro kāds eiro tika atvēlēts arī diasporas medijiem?

Jautājam KM un saņemam atbildi no ministrijas Mediju politikas nodaļas vadītāja Kristera Pļešakova: “Mediju atbalsta fonda (MAF) konkursus sabiedrībai nozīmīga satura veidošanā, kā arī abonētās preses piegādes un apraides izmaksu atbalstam administrē Sabiedrības integrācijas fonds (SIF), konsultējoties ar Kultūras ministrijas Mediju politikas konsultatīvo padomi, KM noteiks atbalsta piešķiršanas kritērijus un sadarbībā ar SIF izstrādās konkursu nolikumus. Savukārt konkursa nolikumus apstiprinās SIF padome.

Tāpat skaidrības šobrīd vēl nav, vai diasporas mediji atbalstu saņems.

Eiropas Latviešu apvienība (ELA) jau 8. aprīlī visām lemsanā iesaistītajām pusēm nosūtīja vēstuli “Par diasporas mediju atbalstu saistībā ar *Covid-19* krīzes ietekmi”. Vēstulē, ko parakstījusi ELA Prezidija priekšsēdētāja Elīna Pinto, sacīts:

Kristaps Grasis: “Svarīgi nodrošināt, ka nevis Latvijas mediji atspoguļo diasporu un tiem tiek garantēts papildu atbalsts ziņot arī diasporai, bet gan, ka tieši diasporas mediji, kā latviešu mediju pasaules neatņemama sastāvdaļa, paši tiek stiprināti šajos visiem grūtajos laikos”.

mediju – komerciālajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, drukātajiem medijiem un komerciālajiem interneta ziņu portāliem – darbības nepārtrauktībai un kapacitātes stiprināšanai 2 040 928 eiro apmērā:

- 599 492 eiro atbalstam drukātās preses un komerciālajiem interneta ziņu portāliem;
- 223 737 eiro (mēnesī) atbalstam abonētās preses izdevumu mēneša piegādes izmaksām ārkārtējās situācijas laikā;
- 217 699 eiro (mēnesī) atbalstam elektronisko plašsaziņas

1) ELA atbalsta kultūras ministru un valdības centienus nodrošināt ārkārtas situācijai atbilstošu atbalstu Latvijas mediju nozarei, izdevumiem un profesionāļiem, tā gādājot par Latvijas mediju telpas izturētspēju un pienesumu krīzes pārvarēšanai visā Latvijas sabiedrībā, t.sk. ar diasporas informēšanu un iesaisti.

2) ELA ieskatā, lai uzturētu un stiprinātu Latvijas informatīvo telpu, ir būtiski arī diasporas medijiem piemērot krīzes risinājumus un atbalsta mehānismus.

Saskaņā ar LU Diasporas un migrācijas pētījumu centra datiem, diasporas mediji ir viens no būtiskiem informācijas avotiem diasporas kopienās, kas turklāt bauda augstu uzticēšanās pakāpi. Diasporas mediji ir neatņemama daļa no Latvijas informācijas telpas pasaulē, krīzes apstākļos ar augošu auditoriju, loģisku sabiedrības informēšanā un līdz ar to ar augošām prasībām par noturīgu, kvalitatīvu saturu gatavošanu un izplatīšanu diasporā un Latvijā. Diasporas mediju izturētspēja un ilgtspēja ir nozīmīga gan augstāk minēto motīvu dēļ, gan arī hipotētisku valsts stratēģisko apdraudējumu kontekstā, mobilizējot diasporas kopienas Latvijas labā un tās interešu starptautiskai aizstāvēšanai.

Atbilstoši Diasporas likuma 2. pantam atbalsts diasporas medijiem ļaus stiprināt diasporas kā neatņemamas Latvijas sabiedrības daļas latvisko identitāti un piederību Latvijai, gādāt par diasporas un mobilo Latvijas piederīgo informēšanu un iesaisti saistībā ar krīzi un tās seku mazināšanu, dezinformācijas mazināšanu, kā arī diasporai arī šajos apstākļos dot situācijai pielāgotu informāciju par iespējam sniegt ieguldījumu Latvijas sabiedrības veselības, saliedētības, informētības, pilsoniskās līdzatbildības, kultūrtelpas un tautsaimniecības attīstībā.

Līdz ar to atkārtoti aicinām diasporas medijus līdztiesīgi iekļaut vienotā atbalsta un attīstības ietvarā ar citiem Latvijas medijiem, kurū vidū diasporas mediji ir radniecīgi reģionālajiem medijiem (diaspora kā “piektais novads”).

Arī Kristaps Grasis, diasporas pārstāvis NEPLP padomē, piekrit ELA prezidija vēstulē rakstītajam un ir atbalstījis tās tapšanu: “Svarīgi nodrošināt, ka nevis Latvijas mediji atspoguļo diasporu un tiem tiek garantēts papildu atbalsts ziņot arī diasporai, bet gan, ka tieši diasporas mediji, kā latviešu mediju pasaules neatņemama sastāvdaļa, paši tiek stiprināti šajos visiem grūtajos laikos”.

Atliek vien cerēt, ka visas jautājuma risināšanā iesaistītās institūcijas darbos apliecinās, ka diaspora ir neatņemama Latvijas tautas daļa.

No redakcijas.

Redakcija no sirds pateicas PBLA par vienreizējo piešķirumu laikrakstu *Laiks un Brīvā Latvija* atbalstam 1000,- eiro apmērā! Līdz ar to tika ietaupīts viena mēneša honorāru fonds abām minētajām diasporas avīzēm – *BL* digitālajai un *Laiks* – drukātajai. Ir patīkami turpināt darbu, šai sarežģītajā laikā sajūtot atbalstu – kā morālu, tā arī materiālu.

Paldies arī visiem Jums, cienījamie lasītāji, kas ar savām abonementu maksām nodrošināt laikrakstu iznākšanu!

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Ārkārtējo situāciju Latvijā pagarina līdz 12. maijam

Covid-19 pandēmijas dēļ Latvijā izsludinātā ārkārtējā situācija pagarināta līdz 12. maijam, 7. aprīlī lēma Ministru kabinets. Ar mērķi ierobežot vīrusa izplatību Latvijā valdība iepriekš lēma no 13. marta līdz 14. aprīlim valstī izsludināt ārkārtējo situāciju, kuŗas laikā noteikta virkne ierobežojumu un aizliegumu. Lai arī pēdējās dienās tiek saskatīts zināms progress cīņā ar slimību, valdība nolēma ārkārtējo situāciju Latvijā pagarināt par nepilnu mēnesi. Pēc valdības sēdes Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (JV) žurnālistiem atzina, ka situācija ar vīrusa izplatību Latvijā ir vērtējama kā kopumā stabila, turklāt, salīdzinot ar vīrusa izplatību citās valstīs, Latvija "izskatās labi". "Taču mēs nevaram atslābt, jo vīrusa pandēmija joprojām plosās. Pēc konsultācijām ar epidemiologiem un speciālistiem, valdība pieņēma lēmumu pagarināt ārkārtējo situāciju valstī līdz 12. maijam. Tas nozīmē, ka mēs nepastiprinām ierobežojumus, bet arī tos nemīkstinām," sacīja Ministru prezidents.

Latvijā modelē vīrusa attīstības scenārijus

Lai arī Latvija, salīdzinot ar citām valstīm, *Covid-19* saslimstības skaitļos izskatās labi, jāgataujas arī sliktākiem scenārijiem. To atzīst arī Veselības ministrijā, kuŗā sadarbībā ar speciālistiem un dažādiem dienestiem izstrādāti četri situācijas attīstības scenāriji. Tik straujš smagi saslimušu cilvēku skaits, ka slimnīcās nav vietu, nav mediķu, zaļu, un nav arī pietiekamas sociālā atbalsta sistēmas. Tas ir galēji sliktākais vīrusa izplatības scenārijs, ar ko rēķinās arī Latvijā, taču cer no tā izvairīties. Veselības ministre Ilze Viņķele (A/P) skaidro: "Šeit nav vietas mātīcībai. Kādreiz šķiet, ai, ja es par to nedomāšu, tas nenotiks. Mēs nedrīkstam tā darīt! Manos pienākumos ir padomāt, vai mēs varam uztaisīt to pagaidu slimnīcu, un tad cerēt, ka mums to slimnīcu nevajadzēs izmantot." Veselības ministrijas paspārnē ir izstrādāti četri scenāriji, kā situācija varētu attīstīties un kā rīkoties. Kuŗā brīdī vairāk iesaistīt, piemēram, armiju un citus papildspēkus.

ASV pētnieki prognozē par vīrusu Latvijā

Latvijā vīrusa nāves gadījumu augstākais punkts tiek prognozēts aprīļa beigās, kad mirstība var sasniegt vairākus desmitus cilvēku dienā, liecina ASV pētniecības centra *Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME)* publicētie dati. Viņu izstrādātais matematisks modelis paredz, ka gultasvietu Latvijā slimnīcās nepietrūks pat tad, kad epidēmija atradīsies savā zenītā. *IHME* ir Vašingtonas pavalsts universitātes pētnieciskā nodaļa, kas specializējas medicīnas statistikas datu apstrādē un to

matemātisko modeļu veidošanā. Mājaslapā ir pieejama gan *Covid-19* izplatības globālā prognoze, gan to projekcijas, par pamatu ņemot atsevišķas valstis, tai skaitā arī Latviju. Matemātiskais simulācijas modelis uzskaita trīs iespējamus scenārijus – labāko gadījumu, sliktāko gadījumu un visvairāk iespējamo gadījumu ar atrunu, ka modeļi tiek ievadīti jaunākie pieejamie dati, ieskaitot valdības veiktos ierobežošanas pasākumus, kas var mainīties ik dienas.

Hakatonā trešo vietu iegūst latvietes vadīta komanda

Hakatonā *The Global Hack*, kuŗā kopumā piedalījās gandrīz 12 000 cilvēku no 100 pasaules valstīm, trešo vietu ieguvusi latvietes vadīta komanda, aģentūru LETA informēja hakatona organizētāji. (Hakaton jeb tehnoloģiju maratons ir pasākums, kas ilgst 48 stundas. Tā mērķis ir izveidot jaunas komandas un radīt jaunus tehnoloģiskus risinājumus. Sākotnēji katrs, kuram ir biznesa ideja, prezentē tās pārējiem dalībniekiem. – Red.).

Ieva Sibilla Strupule

Komanda *Material Mapper*, ko vadīja Ieva Sibilla Strupule, tika apbalvota ar 15 000 eiro turpmākajai projekta attīstībai. Komanda izstrādāja mākslīgā intelekta tirgus izpētes rīku, kas, balstoties uz aptaujām un padziļinātām klātienē intervijām, palīdz aprēķināt atkalizmantojamo būvgružu pieejamību, kas rodas Norvēģijas nekustamā īpašuma attīstītāju, pašvaldību, pārstrādes un celtniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Hakatona piedalījās kopumā 507 komandas, kas izstrādāja inovatīvas idejas, kuŗas būtu ātri integrējamas un potenciāli varētu mazināt koronavīrusa radīto krīzes situāciju. Tiešsaistes pasākumu līdzorganizēja arī Latvijas radošie spēki, kas ar *Swedbank* atbalstu veidoja hakatona ekonomikas un vides novirzienus. Kopumā 48 stundu ilgajā hakatonā tika piedāvātas 1032 idejas, lai atrisinātu ekonomikas, veselības aprūpes, vides un citu nozaru sarežģījumus.

Latvija paraksta Mediju brīvības koalīcijas paziņojumu

Latvija parakstījusi Mediju brīvības koalīcijas Izpildgrupas paziņojumu Tajā visas valstis ir aicinātas aizsargāt piekļuvi brīviem plašsaziņas līdzekļiem un atbalstīt brīvu informācijas apmaiņu vīrusa pandēmijas laikā.

No paziņojuma. "Ņemot vērā vīrusa pandēmiju, apakšā parakstījušies Mediju brīvības koalīcijas Izpildgrupas dalībnieki aicina vi-

sas valstis turpināt aizsargāt piekļuvi brīviem plašsaziņas līdzekļiem un atbalstīt brīvu informācijas apmaiņu. Mēs atzīstam, ka pandēmija rada ievērojamus draudus sabiedrības veselībai visā pasaulē. Tas ir rosinājis valdības ieviest ārkārtas pasākumus, lai aizsargātu savu valstu pilsoņu veselību un drošību. Šajā sakarībā mēs vēlreiz apliecinām mediju brīvības milzīgo nozīmi. (..) Mēs saglabājam apņēmību atbalstīt valdības, tām veicot pasākumus mediju brīvības aizsardzībai. Mēs mudinām valdības turpināt garantēt mediju brīvību un neatkarību, žurnālistu un citu mediju darbinieku drošību un atturēties no pārmērīgu ierobežojumu ieviešanas cīņā pret vīrusa izplatību.

Parakstītāji: Latvija, Apvienotā Karaliste, Amerikas Savienotās Valstis, Kanada, Nīderlande un Vācija. Mediju brīvības koalīcija dibināta 2019. gada jūlijā Globālās mediju brīvības konferences laikā Londonā.

Latviešu padomdevēja misijā Ukrainā

7. aprīlī Ministru kabinets atbalstīja četru civilo ekspertu – Raimonda Deičmaņa, Evas Ikaunieces, Raimonda Koptenkova un Oskara Kastēna – dalības laika pagarināšanu Eiropas Savienības (ES) Padomdevēja misijā civilā drošības sektora reformām Ukrainā (*European Union Advisory Mission (EUAM) Ukraine*). R. Deičmaņa un E. Ikaunieces dalības laiks pagarināts līdz 2021. gada 2. jūnijam, savukārt R. Koptenkova un O. Kastēnam – līdz 2021. gada 31. jūlijam. Šobrīd no Latvijas šajā misijā piedalās deviņi civilie eksperti. ES Padomdevēja misija Ukrainā tika izveidota 2014. gadā, lai sniegtu atbalstu Ukrainai civilā drošības sektora reformu jomā, un misijai ir svarīgi tās uzdevumus īstenot arī vīrusa pandēmijas laikā.

Diasporas mediķiem atvieglot prasības darbības atjaunošanai Latvijā

Cerībā piesaistīt darbam Latvijā pašreiz ārzemēs strādājošos latviešu mediķus, Veselības ministrija ir sagatavojusi vairākus grozījumus normatīvajos aktos, lai šiem profesionāļiem atvieglotu prasības darbības atjaunošanai Latvijā. Priekšlikumi jau izskatīti Valsts sekretāru sanāksmē.

Priekšlikumu vidū ir plāns atvieglot kārtību reģistrācijai Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrā. Ja ārstniecības persona ar Latvijā iegūtu diplomu no aizdvađitajiem pieciem gadiem vismaz trīs gadus ir strādājusi savā profesijā Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstī vai Šveicē un vēlēšies turpināt strādāt Latvijā, mediķim būs jāiesniedz Veselības inspekcijā noteikti apliecinājumi par savu profesionālo

SPILGTS CITĀTS

“Krīzes laikā uzlabosim savu dzīves kvalitāti..”

Eksprezidente Vaira Vīķe-Freiberga abās prezidentūrās iedvesmoja sabiedrību uz lieliem darbiem nākotnes labā. Viņai nebija jābaidās, ka neatradīs vārdus, ko teikt tautai. Spilgtu, iedvesmojošu uzrunu klausījāmies 2001. gada 29. jūlijā Dziesmu svētku noslēgumā. Tagad līdzīga uzruna jā-saka daudz retinātākai un attālinātākai publikai. Žurnāls *Sestdiena*

publicējis Vairas Vīķes-Freibergas pārdomas par vīrusa izraisīto pandēmiju un kur ņemt spēkus ārkārtas situācijas pārvarēšanai. Mūsu lasītāju ieskatam daži fragmenti no intervijas.

Ļoti baidos, ka pasaules līmenī vīrusa ietekme uz ekonomiku būs ārkārtīgi smaga. Mēs vēl nezinām, bet ceram, ka šai pandēmijai, līdzīgi gripas epidēmijām, būtu jābeidzas. Redzam, ka vairākās valstīs infekcijas izplatīšanās likne iet uz leju. Tas vieš cerības. Tomēr daudzās zemēs likne vēl tikai iet uz augšu, starptautiskie ceļojumi nenotiek, lidsabiedrības bankrotē, simtiem tūkstošu cilvēku paliek bez darba. Tas viss atstās smagas sekas katras valsts ekonomikā, un – kas ir visbiedējošākais, tas varētu atstāt iespaidu uz spēku samēru pasaulē. (..)

Tagad mums ir piespiedu pašizolācija. Tā jāsaprot tādā nozīmē, ka jo efektīvāk mēs sekosim norādījumiem, jo drīzāk varam cerēt, ka infekcijas izplatīšanās aktīvajai fāzei pienāks gals. Tad tu no dienas uz dienu vienkārši dari, kas darāms un pielāgojies apstākļiem. (..) Es ieteiktu katram izstrādāt programmu katrai dienai – ko es šodien paveikšu – un dzīvot no dienas uz dienu. Jo nākotnē ir daudz nezināmā un ar savu krenķēšanos mēs tajā neko neuzlabosim. Uzlabosim savu dzīves kvalitāti. Tiem, kuŗi to spēj un kuŗus tas interesē, es ieteiktu medītēt, koncentrēties uz kaut ko. Kad biju bērns, mana māte bija ielikta slimnīcā pēc brālīša piedzimšanas. Es jutos vientuļa, arī fiziski nebiju vesela, ēdiens bija ļoti slikts... Bija iespēja iet dārzā. Gāju un skatījos, kā plaukst ziedi. Brīnījos par tulpēm – tās sāk ar zaļiem pumpuriem, bet nākamajā rītā ir sarkana tulpe. Tā koncentrēšanās uz kaut ko dzīvu un skaistu mani droši vien izglāba no krišanas depresijā, kas manu fizisko stāvokli būtu tikai pasliktinājusi. Vērot kā pumpuri plaukst, es ieteiktu ikvienam. (..)

Tagad valstīm jāpieņem visdažādākie mēri, kā cilvēkiem izdzīvot. Tas, kas tagad notiek, būtībā ir bezprecedenta gadījums.

Vairai Vīķei-Freibergai tika jautāts, vai viņa redz kādu izeju?

Mēs nevaram bezgalīgi turpināt pašizolācijas režīmu. Kādām ir jāturpina strādāt – ārstiem, māsīnām, feldšeriem, bērnu namiem, arī pārtikas veikaliem un tā tālāk. Bet ir jādomā arī par to, kuŗas citas dzīves sfēras pēc iespējas ātrāk jāatdzīvina, kuŗām ir jāatsāk darboties, lai arī tām joprojām zināms infekcijas risks varētu pastāvēt, darot visu iespējamo, lai no tās izvairītos. Daudz kas būs jāpārvērtē, daudz kas būs jāmaina. Būs jādomā par veselības aprūpes sistēmām, par rezervēm krīzes situācijās. Mūsdienās pasaules un valstu līmenī mums būs nopietnāk jādomā par rezervju uzkrāšanu un reakcijas veidu uz dažādām katastrofām, kuŗas mēs diemžēl nevaram paredzēt. (..)

Tagad mums būtu prātīgi atteikties no rokasspiediena. Var pamāt ar galvu vai paklanīties kā vecos laikos. Var jau sasveicināties un izrādīt draudzību arī bez fiziska kontakta.

Ja jūs tagad atkal stāvētu Dziesmu svētku estrādē un jums priekšā stāvētu tauta, visi divu metru attālumā cita no cita, – ko jūs viņiem teiktu?

Es viņiem atkal teiktu, ka viņi ir stipri, jo tā ir taisnība! Mēs varam pateikties mūsu senčiem par to, ka viņiem bija drosme un izturība visu pārdzīvot – tāpēc, ka viņi bija garīgi stipri un viņiem bija dzīvotgriba. Mums ir tikai jāseko viņu pēdās un jāatceras, ka mums katram ir vairāk spēka un stipruma, nekā mēs to parasti jūtam. Krīzes situācijās vairāk nekā gludi norītošajā ikdienā ir jāsmēļas savā iekšējā spēkā.

Rosina sadalīt Latvijas teritoriju

Partiju apvienības *Jaunā vienotība* līderis Arvils Ašeradens piedāvā Latvijas teritoriju Administratīvi teritoriālās reformas (ATR) rezultātā iedalīt četros administratīvo teritoriju veidos.

darbību ārvalstīs. To varēs darīt arī attālināti, vēl atrodoties ārpus Latvijas. Ja ar dokumentiem viss būs kārtībā, sākt strādāt varēs uzreiz pēc atgriešanās. Iepriekš mediķu atgriešanos apgrūtināja tā saucamais “reģistra eksāmens”. Veselības ministrijā cer, ka atteikšanās no tā būs pozitīvs stimuls augsti kvalificētiem veselības aprūpes speciālistiem atgriezties Latvijā.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

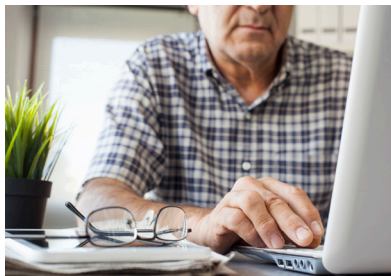

Arvils Ašaradens // Foto: LETA

Deputāts iesniedz priekšlikumus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma trešajam lasījumam, rosinot ieviest citādāku Latvijas teritoriju administratīvo dalījumu. Saskaņā ar viņa piedāvājumu par lielajām pilsētām būtu atzistama Rīga un Jūrmala. Ašaradens rosina noteikt, ka lielās pilsētas ir pilsētas ar attīstītu komercdarbību, transporta un komunālo saimniecību, sociālo infrastruktūru un nozīmīgu sabiedrisko pakalpojumu iestāžu kompleksu, kurai valsts attīstības plānošanas dokumentos noteikts nacionālās nozīmes attīstības centra statuss, un kurā ir vismaz 20 000 pastāvīgo iedzīvotāju.

Krizes laikā uzlabojas senioru datorprasmes

Pēc ārkārtas situācijas izsludināšanas lielākā daļa Rīgas aktīvo senioru aliances (RASA) biedru veiksmīgi likuši lietā savas varbūt agrāk arī neizmantošanas datora prasmes, ziņo TV3 raidījums "900 sekundes".

"Es neesmu sastapies ar tādu cilvēku, kas nu absolūti neko nezina. Un arī tiem nezinišiem, tiem jau atkal ir bērni un tuvi radi, kas palīdz. Kursi, ko mēs no RASA apmeklējām, arī daudz ko dod," raidījumam stāsta seniore Vija Lukševica. Aktīvāku tīmekli pieejamo pakalpojumu izmantošanu senioru vidū apliecina arī Baltijas valstīs veikta aptauja.

Pabeigta archeoloģiskā izpēte Mazjumpravas muižas teritorijā

Rīdzinieki, kuŗi dodas pastaigās pa Ķengaraga promenādi, būs pamanījuši rosību kādreizējās Mazjumpravas muižas teritorijā Rumbulā. Archeologi beiguši izpēti drupas.

Muižas ēkas iekonservētās drupas

Mazjumpravas muižas teritorijas vēsture sākās 13. gadsimtā, kad bīskaps Alberts piešķīra daļu no Rīgas apkaimes zemēm un ciemiem cisterciešu klostera māsām. Pēc Livonijas kara 16. gadsimta

beigās šo vietu pārņēma Jezuītu ordenis, kas uzbūvēja dzirnavas un saimniecības ēkas. Izpētes darbi notika vietā, kura 1695. gada plānos iezīmēta kā Mazjumpravas muižas saimniecības ēka, kuŗā vēlāk bija krogs.

Krievijā apgānīts represēto latviešu pieminēklis

Krievijā, Intas pilsētā, apgānīts Staļina režīma represijās bojā gājušo Latvijas pilsoņu pieminēklis, tā liecina ārlietu ministra Edgara Rinkēviča paziņojums sociālajā vietnē Facebook.

Saņemot informāciju par pieminēklis apgānīšanu, Latvijas vēstniecība Maskavā iesniegusi Krievijai notu, pieprasot nodrošināt pienācīgu cieņu represēto pieminēklim, kā to paredz starpvalstu līgums. Pieminēklis "Dzimtenei" Intas pilsētā Komi Republikā atrodas represēto atdusas vietā, Intas Austrumu kapsētā. Pieminēklis tika atklāts 1956. gadā, tā autors ir represētais latviešu tēlnieks Eduards Sidrabs. Pieminēkli atveidotais sievietes tēls latviešu tautas tērpā ilgus gadus bijis pret latviešu tautu vērsto represijas upuru piemiņas simbols. Tas ir pirmais pieminēklis, kas PSRS teritorijā ir uzcelts, lai iemūžinātu komunistiskā režīma represiju nevainīgo upuru piemiņu. Intas pieminēklis ir viens no objektiem, ar kuŗu tika sāktas Latvijas aktivitātes latviešu represēto piemiņas vietu apzināšanā un saglabāšanā Krievijā saskaņā ar 2008. gadā noslēgto Latvijas un Krievijas starpvalstu vienošanos par kapu statusu. Šī vienošanās paredz abu pušu kara un represiju upuru piemiņas saglabāšanu un piemiņas vietu iekārtošanu abās valstīs. Pieminēklis tika restaurēts 2012. gada augustā.

Ušakova atstādināšana

no mēra amata bijusi tiesiska

Administratīvā rajona tiesa noraidīja bijušā Rīgas mēra Nila Ušakova (*Saskaņa*) sūdzību par viņa atstādināšanu no Rīgas domes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanas un atzina viņa atstādināšanu par tiesisku.

Nils Ušakovs

Tiesas ieskatā Ušakova atstādināšana no mēra amata pienākumu pildīšanas bija nepieciešama, samērīga un atbilstoša konstatētajiem pārkāpumiem.

Mikrofons no Amerikas balss slāpētāja kļuva par tautas vienotāju

Lai gan leģendārais Latvijas Radio raidījums *Mikrofons* 1965. gadā tika veidots ar mērķi aizviliņāt padomju klausītājus prom no "kaitnieciskās" raidstacijas *Amerikas balss*, laika gaitā tieši *Mikrofons* izrādījās tas, ap kuŗu tauta saliedējās.

Īpaša nozīme bija *Mikrofona* aptaujas dziesmām latviešu valodā. Raidījuma šķietamajā izklaides formātā iekļāvās arī filozofiskas un sociāli nozīmīgas temas, ar ko populārā pārraide sasniedza ļoti plašu klausītāju loku un veidoja spēcīgu fonu tālākajiem *Atmodas* notikumiem. Apzināti veidots kā izklaidējošs, brīvā formātā raidījums ar mērķi piesaistīt plašu auditoriju, *Mikrofons* prata ietvert arī sabiedrībā svarīgas temas un, viņaprāt, tādējādi pielika arī savu roku *Atmodas* veicināšanā.

Viens no skandalozākajiem *Mikrofona* raidījumiem izskanēja 1988. gada 24. martā. Tajā pieminēja deportācijas, skanēja Lidijas Lasmanes-Doroņinas balss. Radio fonotēkā par šo ierakstu saglabājušās atmiņas gadu vēlāk, kad ētera groži jau bija krietni vaļīgāki. *Mikrofona* spēks bija tā veidotāju personībās, saka Gundars Venens, kuŗš kā raidījuma mūzikas redaktors no 1983. līdz 1988. gadam dzirdēja visus *Mikrofona* raidījumus. Viņš uzsver: *Mikrofons* atļāvēs cilāt tematus, kuŗi ļodzija Padomju Savienības publisko tēlu. Īpaša loma *Mikrofona* vēsturē ir ikgadējai dziesmu aptaujai, kas kļuva par visa raidījuma zīmolu. *Mikrofona* redakcijas vadītājs Kārlis Grīnbergs piebilst – šīs dziesmas latviešu valodā bija liels spēka avots laikā, kad apkārt valdīja izteikti pārkrievošanas centieni.

Ēterā atgriezās "dzīvie" studijas koncerti

Atbalstot Latvijas mūziķus un komponistus, Latvijas Radio 3 – Klasika atsāk "dzīvo" koncertu ciklu Latvijas Radio 1. studijā. Jau Ot-rājis Lieldienās, īpašu teātra mūzikas koncertu "Viens pats studijā" sniedza Maestro Raimonds Pauls.

Tāpat šopavas koncertserijā piedalīsies pianisti Agnese Egļiņa, Edgars Cīrulis, Vestards Šimkus un citi mākslinieki. 1. studijas koncerti pirmdienas vakaros pulksten 18 būs klausāmi "Latvijas Radio 3 – Klasika". Raimonds Pauls koncertā "Viens pats studijā" atskaņoja Dailes teātra simtgadei veltītu programmu. Skanēja melodijas no tādām izcilām teātra izrādēm kā "Īsa pamācība milēšanā", "Šerloks Holms", "Elizabete. Anglijas karaliene", "Visi koki dieva doti", "Meža gulbji", "Leģenda par Zaļo jumpravu", "Grāfs Monte Kristo" un citām.

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

IGAUNIJA. Saistībā ar koronavīrusa izplatību Igaunijā, Latvijas vēstniecības Igaunijā Konsulārā nodaļa no 2020. gada 13. marta līdz turpmākam paziņojumam sniedz tikai tos konsulāros pakalpojumus, kas nodrošināmi attālināti. Turpmākai saziņai ar vēstniecību izmantojiet mūsu kontaktinformāciju: *Embassy.Estonia@mfa.gov.lv* un (+372) 627 78 50. Dažādu pakalpojumu nodrošināšanai lūdzam izmantot *www.latvija.lv* iespējas.

LIETUVA. Lietuvas valdība lēmusi, ka tiek pagarināts karantīnas režīms līdz 27. aprīļa plkst.23.59. Paliek spēkā jau iepriekš noteiktie ierobežojumi, ar kuŗiem lūdzam Latvijas valstspiederīgos rēķināties. Jau no 1.aprīļa Latvijas un Lietuvas robežas šķērsošana privātajam autotransportam un fiziskām personām atļauta tikai robežpunktā Soločai-Grenctāle. Paliek spēkā aizliegums veikt pasažieru pārvadājumus uz Lietuvu ar kuŗiem un prāmjiem, izņemot prāmju maršrutu Ķīle-Klaipēda-Ķīle vai ar Iekšlietu ministrijas atļauju. Tiek aizliegti arī pasažieru avioreisi uz Lietuvas lidostām un no tām, izņemot reusus ar īpašām Satiksmes un Ārlietu ministrijas atļaujām.

UZBEKISTĀNA. Uzbekistānas Televīzijas producentu grupa *Twins Media Productions* sadarbībā ar Latvijas vēstniecību Uzbekistānā un Latvijas Institutu ir sagatavojuši raidījumu ciklu *Travel Food - Latvia*, kas veltīts mūsu zemes kulinārijas tradīcijām un izcilajiem pavāriem. Projekta mērķis – popularizēt Latviju Uzbekistānā tūrisma paplašināšanas nolūkos un aktivizēt Latvijas un Uzbekistānas tūrisma industrijas uzņēmēju sadarbību. Radošā Uzbekistānas televīzijas grupa ceļojumā pa Latviju veica filmēšanu atpazīstamākajos un populārākajos gastronomiskajos objektos, intervējot labākos Latvijas pavārus un konditorus, kā arī iepazīstinot skatītājus ar Latvijas sadzīves tradīcijām, kultūrvēsturisko mantojumu, arhitektūras un dabas pieminēkliem.

Dace un Enriko Pecolli Rīgā plāno atvērt

Iluzionisma teātri un mūzeju

Bijušā kinoteātra *Liesma* telpās iluzionisti Dace un Enriko Pecolli plāno atvērt Brīnumu mūzeju un Burvju triku teātri, kurā uzstāsies ar savām izrādēm, kā arī nākotnē viesosies citi pasaulē atzīti iluzionisti, informē mākslinieki.

Dace un Enriko Pecolli

Lai īstenotu ieceri, mākslinieki ir sākuši fināncējuma kampaņu, aicinot ikvienu, kam tuva ir šī iecere, sniegt savu atbalstu. Vienlaikus mākslinieki uzsver, ka intereenti tiks gaidīti arī uz palīgdarbiem un teātra atjaunošanu.

"Mērķis ir radīt teātri, kuŗā ne tikai atdzīvotos labākās iluzionisma tradīcijas, bet vienlaikus radīt kultūras un mākslas telpu, kuŗu katrs Latvijas iedzīvotājs uztvertu kā "savu", preses paziņojumā raksta Dace un Enriko Pecolli. Šobrīd pasaulē darbojas vairāki burvju mākslai veltīti mūzeji, no kuŗiem nemainīgi par prestižāko un slavenāko tiek uzskatīts Holivudā esošais *Magic Castle*. Lai arī Latvijā ir spēcīgas iluzionisma tradīcijas, šāda tipa teātra un mūzeja nav ne tikai Baltijā, bet visā Austrumeiropā. Plānots, ka 530 kvadrātmetrus plašajās telpās divos stāvos atradīsies iluzionisma teātris ar 300 sēdvietām, kā arī burvju triku veikals, burvju triku klubs, kuŗā notiks triku un teātra apmācības – semināri, lekcijas, darbnīcas, kā arī brīnumu mūzejs. Iluzionisti Dace un Enriko Pecolli stāsta, ka šī iecere ir viņu divdesmit gadus lolots sapnis, kuŗš šobrīd ir apstājies.

Arī pandēmijas laikā mākslas dzīve turpinās

Izstāžu un mākslas dzīve nav pārceļusies tikai uz virtuālo pasauli. Rīgas centrā – grāmatu namā "Valters un Rapa" – atklāta jauna izstāde, ko var apmeklēt jebkuŗš interesents. Tiesa gan – mākslinieka Andreja Bovtoviča "Torņakalna stāsti" aplūkojami tikai ievērojot distanci, skatītājiem citam no cita pa grāmatu namu pārvietojoties divu metru attālumā un tikai darba dienās – no pulksten 10 līdz 18.

Mākslinieks teic, ka šo izstādi velta dzimtajai Pārdaugavai: "Šie iedvesmas pilnie stāsti joprojām ir atrodami dabā un pilsētā, tie ne tikai aizved atpakaļ notikumos, kas reiz bijuši, tie stāsta arī šodienas stāstus". Mākslinieks jaunajos izstādes darbos rotaļājas ar laiku, ar pieredzi, ar savu īpašo redzējumu.

Rolands Tjarve Mūžībā

11. aprīlī Mūžībā devies ilgadējais Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes (SZF) Komunikācijas studiju nodaļas lektors, žurnālists, bijušais Latvijas Televīzijas (LTV) ģenerāldirektors un mediju eksperts Rolands Tjarve. Tjarve dzimis 1966. gada 20. martā Bauskā.

1991. gadā beidzis Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātes žurnālistikas nodaļu. Laikā no 1997. gada līdz 1998. gadam LU SZF ieguvis maģistra gradu komunikācijas zinātnēs, bet no 2000. gada līdz 2011. gadam studējis LU SZF komunikācijas zinātnes doktora studiju programmā un bijis komunikācijas zinātnes doktora zinātniskā grāda pretendents. Darba gaitas LU SZF kā lektors sācis 2003. gadā un turpinājis līdz pat šim laikam.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem Kultūras ministrija

LAIKU UN VIETU MIJĀS

JURIS
LORENCIS

Tā nu ir iznācis, ka latvieši jo-projām izmētāti pa visu pasauli – no Kalifornijas Amerikas rietumos līdz pat Sibīrijas plašumiem Krievijas austrumos. Pa vidu – Latvija, Rīga, mūsu latviskās pasaules centrs. Tā ir mūsu bagātība – prast svešvalodas, pazīt pasauli labāk nekā lielās tautas. Mēs zinām, kā runāt ar darba devēju angli un kā strīdēties par politiku ar vācieti vai krievu. Manā dzimtajā Lubānā, kapu svētkos, kas tiek atzīmēti jūlija nogalē, es satieku radus un draugus, kuņģi patlaban dzīvo un strādā Anglijā, Īrijā, Beļģijā, Vācijā, Zviedrijā un Norvēģijā. Viņi ir jaunā aizbraucēju paaudze, cilvēki “līdz sešdesmit”. Nevienam nav pametis Latviju pavisam, vienkārši bagātā “vecā Eiropa” devusi iespēju strādāt un nopelnīt. Un mēs plāpājam par visu un neko – kāpēc zviedriem tā garšo gaļas bumbiņas jeb “meatballs”, vai tiešām ziemelbrieži ir tik maziņi, cik maksā cigaretes Anglijā un cik Norvēģijā šņabis. Bet es jau zinu, par ko runās cilvēki šajos kapu svētkos – par koronavīrusa epidēmiju. Un stāstis, salīdzinās dažādas zemes, minēs piemērus no dzīves. Ja šī saruna notiktu šodien, Lieldienu svētdienā, tad visi būtu vienprātīgi – Latvija pārbaudījumu ar Covid 19 vīrusu vismaz pagaidām ir izturējusi godam. Latvijā ir salīdzinoši maz inficēto un tikai daži nāves gadījumi.

Turklāt valstī nav ieviesta absolūtā karantīna. Ir atvērti veikali, cilvēki ietur maltīti kafējnicās (protams, ievērojot distancēšanās nosacījumus), parkos redz skrējējus un vingrotājus. Saslimušo skaita pieaugums Latvijā patlaban ir lineārs jeb vienmērīgs – ap 30 jaunu pacientu dienā. Bet ko nozīmē lineāra likne? Paredzamību un prognozējamību, kas epidēmijas apstākļos ir ļoti svarīgi. Pieņemsim, ka Latvijā realizējas “vidējais scenārijs” un dienā inficējas, piemēram, 30 cilvēku. Tā kā vidējais atveseļošanās ilgums no Covid-19 ir aptuveni mēnesis, tad viegli aprēķināt, ka vienā brīdī valstī iestājas piesātinājums, respektīvi – no jauna saslimušo skaits līdzinās atlabušo skaitam. Bet tas gadījumā, ja viss notiek kā līdz šim, ja vīrusa izplatību izdodas kontrolēt.

Bet kā pasaules valstis izskatās salīdzinājumos? Kopš karantīnas pasākumu ieviešanas Eiropā pagājis mēnesis, tāpēc pirmos secinājumus jau iespējams izteikt. Taču skaitļiem par slimības izplatību jāpieiet uzmanīgi. Es pats vairāk uzticos statistiskiem datiem, rēķinātiem uz iedzīvotāju skaitu. Lūk, dažas valstis, kas varētu interesēt latviešus – pārbaudīto skaits, atklātās inficēšanās un nāves gadījumi uz vienu miljonu cilvēku. Veiktas pārbaudes: ASV – 8500, Kanada – 12 000,

Vācija – 16 000, Apvienotā Karaliste – 5200, Zviedrija – 5500, Latvija – 15 000. Inficētie: ASV – 1700, Kanada – 650, Vācija – 1500, Apvienotā Karaliste – 1250, Zviedrija – 1000, Latvija – 350. Mirušie: ASV – 70, Kanada – 20, Vācija – 36, Apvienotā Karaliste – 160, Zviedrija – 90, Latvija – 3. Tie ir 12. aprīļa dati. Kā redzam, Latvijā ir mazāk inficēto un nāves gadījumu nekā citur pasaulē, bet testu ziņā atpaliekam tikai no Vācijas. Kā skaidrot šo Latvijas veiksmes stāstu? Vispirms jau jāpateicas gudriem un tālredzīgiem mediķiem. Valdībai, kas ieklausījās ekspertu padomos un spēja savlaicīgi pieņemt vajadzīgos lēmumus. Organizātiem, disciplinētiem cilvēkiem, kuņģi seko ārstu un varas iestāžu norādījumiem. Neapšaubāmi sava loma ir arī Latvijas retajai apdzīvotībai. Daudzi šajā epidēmijas laikā pametuši Rīgu, pārcēlušies uz laukiem un mazpilsētām. Ātrs mobilais internets, kas dod iespēju strādāt attālināti, pieejams katrā Latvijas nostūrī. Lietuvā testēšanas, saslimstības un mirstības rādītāji ir līdzīgi Latvijai, savukārt Igaunijā inficēto ir krietni vairāk. Nelaimīgas sagādīšanās dēļ mūsu ziemeļu kaimiņvalstī vīrusu ievāzēja itāliešu volejbola komanda no Milānas, kas marta sākumā viesojās Igaunijas lielākajā salā Sāremā. Izolētā sala, kas epidēmijas laikā būtu varējusi

Latvija turas un krāso olas

kļūt par drošu patvērumu, kļuva par istu slimības perēkli.

Jāatzīst gan, ka statistika ne vienmēr pilnībā raksturo reālo situāciju. Testēšanas kritēriji katrā valstī ir atšķirīgi. Dažviet pārbauda ikvienu, kuņģi to vēlas, citur – tikai cilvēkus ar izteiktiem slimības simptomiem. Cik plašai un cik biežai jābūt testēšanai – uz to vēl neviens nav spējis atbildēt. Jo analīzes maksā naudu. Turklāt cilvēks, kuņģam šodien tests ir negatīvs, rīt jau var izrādīties inficēts. Latvijā bez maksas pārbauda vien riska grupas – ceļotājus ar saslimšanas simptomiem, slimnieku kontaktpersonas un medicīnas darbiniekus. Pārējiem, kuņģi vēlas pārliecināties par savu veselības stāvokli vienkārši “drošības pēc”, jāšķiras no 80 eiro jeb 90 ASV dolāriem. Ievērojama summa situācijā, kad daudzi jau zaudējuši darbu. Kā liecina bankas “Luminor” pētījums, tad 26% Latvijas iedzīvotāju pietiek naudas uzkrājumu tikai vienam mēnesim, 32% – diviem mēnešiem, bet 22% – no trīs līdz sešiem mēnešiem. Vairāk nekā pusgadu ar saviem iekrājumiem varētu izdzīvot 20% iedzīvotāju.

No šim 2020. gada Lieldienām man atmiņā paliks trīs cilvēki. Vispirms jau archibīskaps Jānis Vanags. Viņa sprediķis tukšajā Rīgas Domā, teikts nevis no kanceles, bet gan no pulsta altāra priekšā. Jo draudze, kas klausās

archibīskapu, nesēž dievnamā, bet pie televizoru ekrāniem. Sprediķa tēma – pēc Lielās piektdienas nāk Lieldienu svētdienā ar Kristus augšāmcelšanos. Dzīvība uzvar, un arī šis pārbaudījums reiz beigsies. Lieldienu ritā tautu uzrunāja prezidents Egils Levits. Cita starpā viņš teica, ka “šis laiks savu dziļāko ietekmi atstās tieši uz mūsu vērtībām, uz mūsu pasaules uztveri. Un es domāju, ka šī ietekme būs pozitīva. Mēs labāk apzināsimies, cik dzīve un dzīvība, un viss ierastais un pierastais ir trausls. Tas ļaus mums vairāk apzināties dzīves vienreizējību un vērtību.” Cik precīzi vārdi! Savukārt par humoru parūpējās premjers Krišjānis Kariņš, televīzijā aicinot: “Krāsojam olas, rādam viens otram savas olas. Izdomājam kreatīvi un radoši, kā mēs varam sasisties arī attālināti. Novēlu visiem priecīgas un veselīgas Lieldienas!” Rietumos uzaugušais politiķis ģimenē un svētdienas skolā ir apguvis izcili labu latviešu valodu. Tomēr izrādās, ka viņam pietrūkst “pagalma valodas”, žargona, kādā zināmā vecumā runā sētas puikas. Lai nu kā, bet teiciens “rādam viens otram savas olas” izraisīja lielu jautrību un jau kļuvis par folkloru. Un labi, ka tā! Ne velti dakteri saka, ka humors un smiekli stiprinot imunitāti.

KĀRLIS
STREIPS

2020. gada Lieldienas nu ir pagājušas. Man galvenais notikums šajā Lieldienās bija piedalīšanās Svētā Glābēja anglikāņu draudzes dievkalpojumā. Protams, draudze pulcējās virtuāli. Lielajā Piektdienā kopīgi lasījām pasiju no Jāņa evaņģēlija, man bija teicēja loma. Svētdien lasījums bija no Mateja evaņģēlija. Mūsu baznīcā salīdzinoši nesen sāka strādāt jauna mācītāja Eliza Zikmane. Dzimusi Jelgavā. Viņa ir viena no tām sievietēm, kuņģas savulaik sevī ir sajutušas aicinājumu kalpot baznīcā un ieguvušas teoloģisko izglītību, bet Latvijas Evaņģēliski luteriskajā baznīcā sievietes kalpot nedrīkst. Tāpēc mācītāja Zikmane kalpošanu sāka Lielbritānijā, draudzē, kuņģas savulaik vadīja mūsu baznīcas iepriekšējā mācītāja Jāņa Jēruma-Grinberga.

Lieldienu stāstu par ticību un par brīnumu, lai arī virtuāli, man Lieldienās uzklāusit baznīcā ir svarīgi.

Tācu – dzīve rit tālāk. Saeimai pēdējā pilnā plenārsēdē bija 12. martā, pēc tam deputāti ir tikušies atsevišķās telpās ar video savienojumu starp tām. Balsojumi ir individuāli, katram deputātam paziņojot mutiski, ka ir *par*, *pret* vai *atturas*. Pēdējā ārkārtas sēdē, kuņģu

skatītos, pirmais balsojums līdz ar to prasīja gandrīz pusstundu. 16. aprīlī savukārt Saeimai bija kārtējā plenārsēde, un tajā deputāti apsprieda dažādus kārtējus jautājumus, tajā skaitā, piemēram, grozījumus kredītiestāžu likumā, grozījumus likumā par aviāciju, kā arī konkrēta nekustamā īpašuma atsavināšanu Ogrē sabiedrības vajadzībām. Bija paredzēts kārtējais ikgada ziņojums no Latvijas tiesībsarga Juŗa Jansona par 2019. gadā viņa vadītā biroja paveikto.

Tācu fonā tam visam turpina burbuļot jautājums, par kuņģu šķēpi mūsu valstī lauzti jau ļoti sen. 12. marta plenārsēdē bija sestā diena, kuņģa deputāti apsprieda administratīvo teritoriālo likumu otrajā lasījumā. Kopumā deputāti tam bija iesnieguši 316 priekšlikumus, kuņģus Saeima izskatīja vienu pēc otra, par katru bija gaŗakas vai īsākas debātes, tad balsojums. 12. martā opozīcija tomēr nolēma no tālākiem priekšlikumiem atteikties, un galu galā likumprojekts otrajā lasījumā pieņemts ar 52 balsīm *par* un 12 *pret*. *Saskaņas* deputāti un vairāki neatkarīgie deputāti balsojumu boikotēja, tāpēc piedalījās tikai 64 no 100 deputātiem. Darbs pie trešā lasījuma jau ir sācies. 8. aprīlī tikās Saeimas Administratīvo teritoriā-

lās reformas komisija. Žurnālistiem, Latvijas pašvaldību savienībai un citu organizāciju pārstāvjiem bija iespēja piedalīties sarunā ar videokonferences palīdzību. Komisija noraidīja vairākus priekšlikumus par deputātu skaitu dažādās pašvaldībās un nolēma turpmāk sēdes tādā pašā virtuālā variantā rīkot divreiz nedēļā. Opozīcijas deputāti iebilda, ka tas nozīmētu diskusijas kvalitātes samazināšanos, bet valdošā koalīcija ir apņēmības pilna likumu pieņemt jūnijā, tāpēc – gadu pirms nākamajam pašvaldību vēlēšanām. Te, starp citu, varu pieminēt, ka Rīgas domes ārkārtas vēlēšanas, kuņģas bija paredzētas 6. jūnijā, gandrīz noteikti tiks pārceltas uz vēlāku datumu. Laikā kopš Rīgas domes atlaišanas 25. februārī, pilsētu ir vadījuši trīs iecelti administratori no valdības ministrijām, kuņģi, cita starpā, pagājušajā nedēļā beidzot apstiprināja galvaspilsētas 2020. gada budžetu.

Savukārt attiecībā uz administratīvo teritoriālo reformu, diskusijas vēl ir pusceļā. Aizgājušajās brīvdienās Saeimas deputāts Arvils Ašeradens no partijas *Jaunā Vienotība* nāca ar pavisam jaunu priekšlikumu, kuņģa Latvijas teritorija tiktu sadalīta četros administratīvo teritoriju veidos – lielas

pilsētas, lielas pilsētas ar novadu teritoriju, lielas pilsētas ar funkcionālu teritoriju, kā arī novadi. Tas būtu pavisam cits variants. Otrajā lasījumā Saeima pieņēma struktūru ar 40 novadiem un piecām lielām pilsētām – Rīgu, Daugavpili, Jūrmalu, Liepāju un Rēzekni. Pašreizējā struktūrā Latvijā ir 110 novadi un deviņas lielās (kādreiz republikas, bet tagad lielas) pilsētas. Opozīcija dikti centās saglabāt statusu visām deviņām pilsētām, tajā skaitā konstatējot, ka pēc iedzīvotāju skaita ceturtā lielākā pilsēta Latvijā ir Jelgava un jautājot, vai Jelgava no saraksta svītrotā tāpēc, ka tur pie varas ir Zaļo un Zemnieku savienība, kuņģa Saeimā ir opozīcijā. Tāds pats jautājums par Ventspili, kur saimnieko partija *Latvijai un Ventspilij*. Tācu koalīcija palika pie sava. Nepārprotamas te ir divas lietas. Pirmkārt, neatkarīgi no tā, cik Latvijā ir novadu, Rīga ir viens īsts nīlzirgs. Galvaspilsētā un ap to ir koncentrēta ievērojama daļa Latvijas tautsaimniecības un bagātības, un reformas to nemainīs ne pa sprīdi.

Tācu otra lieta ir tāda, ka 2009. gadā izveidotā sistēma ar 110 novadiem izrādās esam brāķis. Likumā ir noteikts, ka novadā ir jābūt vismaz 2000 iedzīvotājiem, un

patlaban ir četri novadi, kuņģi šo prasību neapmierina. Mazākais ir Baltinavas novads pie Krievijas robežas Latgalē, tur dzīvo tikai ap 1300 cilvēku. Ir skaidrs, ka tik mazs novads nevar pildīt visas novadiem paredzētās funkcijas. Vides Aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija veica plašas konsultācijas pirms nonākt pie 40 novadiem. Daudzviet laukos ir bažas, ka novada centrālā pilsēta attīstīsies un perifērijas teritorijas niks. Cilvēkiem būs grūti tikt uz novada centru kārtot dažādas darīšanas, jo sabiedriskā transporta sistēma un ceļu stāvoklis laukos ir zem katras kritikas. Savulaik Latvijā bija 26 rajoni ar vēlētam rajona pašvaldībām un 522 vietējās pašvaldības. Iemesls novadu veidošanai bija konkrētā cerība šīs pašvaldības apvienot, lai tās būtu stiprākas un spējīgākas. Izrādījās, ne visas uz to bija spējīgas.

Kaut kad paredzamajā nākotnē Saeima pieņems jaunu likumu, un ar laiku visi pie tā pieradīs. Galvenais pēc tam būs intensīvi aprūpēt perifēriālās lauku teritorijas, lai arī tur cilvēki varētu baudīt cilvēcīgas dzīves apstākļus. Viegli nebūs, bet ir skaidrs, ka atstāt pašreizējo sistēmu vairs nevar.

Nebeidzamā saruna

DAIGA MAZVĒRSĪTE

Mūsu iecienītā autore Daiga Mazvērsīte par latviešu populāro mūziku raksta presē jau kopš 1986. gada. Viņa ir diplomēta mūzikoloģe un minētājā jomā pati lielākā autoritāte. Daigas balss bieži dzirdama Latvijas Radio, kur viņa veido raidījumus par mūzikas vēsturi, pats populārākais ir Daigas izlolotais cikls "Zelta gaudi", kur viņa stāsta par tiem mūziķiem, kas gadu gaitā ir kļuvuši leģendāri. Daiga ir arī pētījusi un aprakstījusi trimdas mūzikālo ansambļu un solistu devumu mūsu tautas kopīgajā mūzikas ainā. Viņa ir vairāku grāmatu autore. Nule apgādā "Zvaigzne" nācis klajā Daigas Mazvērsītes iecerētās triloģijas "Melnbaltās dziesmas" pirmais sējums, kurā ar autores un apgāda laipnu atļauju varam ieskatīties arī mēs. Kāpēc "Melnbaltās dziesmas"? Daiga saka: "Tikpat melnbaltas kā vecās fotografijas, taču tas nenozīmē, ka tajās atainoto personu dzīve nebūtu krāsaina! Man gribējās atgādināt, ka dziesmas skanēja toreiz, kad zāle bija zaļāka, debesis zilākas, sirdis siltākas un notis melnākas..." Un vēl: "Man šķiet, ka vecās latviešu dziesmas ir kā no pagātnes rakstītas vēstules. Sirsnīgas un sentimentālas. Saistītas ar skumjiem un priecīgiem brīžiem." Vienvārdsakot – ar mūsu vēsturi, kurā kopā pakavēsimies.

Redakcija

Kad Otrā pasaules kara izskaņā daudzi latvieši kravāja kofeņus, lai brauktu uz ārzemēm, vai muka no padomju armijas tikai ar to, kas mugurā, viņiem līdzī aizceļoja arī tā gadsimta 20. un 30. gadu skanīgās latviešu dziesmas. Dažs pat aizgādāja kādu pāri tī skaņuplašu līdz savai nākamajai mītnes zemei, kas gan Čikāgas Piecīšu dibinātājam Albertam Legzdiņam, gan dziesminiekam Ilmāram Dzenim bija Vācija. Un tā kā puīšu atmiņā glabājās tās melodijas, kas Latvijā bija noklausītas no platēm un radiopārraidēm, tieši tās viņi spēlēja un dziedāja vispirms jau bēgļu nometnē, tad arī savos turpmākajos mūzikālajos priekšnesumos, un mūžzaļie šļāgeri turpināja zelt arī ansambļu *Trīs no Pārdaugavas* un *Runči* reperuāra.

Kad 1961. gada 11. martā Kalamazū uz savu pirmo koncertu sapulcējās Modris Avotiņš, Uldis Ievāns, Jānis Rinkušs un Alberts Legzdiņš, viņiem nebija ne jausmas, ka tobrīd dzimst īsta leģenda. Ne toreiz, ne arī vēlāk Čikāgas Piecīši nekad nav bijuši pieci, ansambļa sastāvā darbojušies vairāk nekā 30 mūziķu un dziedātāju, un, ja kopā savienotu visas tās ierakstu lentes, kurās savulaik Latvijā tika pārskanotas Piecīšu dziesmas, ar tām droši vien varētu apjozt visu zemeslodi.

Es, tāpat kā visi pārējie Padomju Latvijas iedzīvotāji, Piecīšu dziesmas klausījos no magnētiskajām lentēm, kas tika atskaņotas uz tagad jau vēsturē norakstītajiem lenšu magnetofoniem. Pat 60. gadu vidū tādi

atradās nebūt ne visos dzīvokļos un saviem īpašniekiem dāvāja iespēju pašrocīgi iemūžināt tika-mu reperuāru. Pašmāju radio Piecīšus, protams, neraidīja. Pie trimdnieku platēm varēja tikt, pateicoties tautiešu gādībai – ar radu sūtītu paciņu un laipnu roku starpniecību. Pirmā kopija, protams, izklausījās vislabāk, taču arī sestajai nebija nekādas vainas.

Tas, ko dzirdējam, pavēra mums nepazīstamu, brīnumainu pasauli, kurā ļaudis priecājās, dziedāja un koncertos pat smējās, kas Latvijā, padomju estrādes zelta laikmetā, nebija iedomājams. Piecīšu izpildīto dziesmu autori nebija zināmi un tas arī īpaši neinteresēja. Ārzemnieciskajam piemita īpaša garša un aura, tomēr pirmās, klausoties agrīnos Piecīšus, "pielipa" tieši Latvijas pirmās brīvvalsts laika dziesmiņas – sauksim to par gaumi vai intonātīvo izjūtu, kurū esam mantojuši no senčiem. Viņu mūzikālā izglītība balstījās uz vācu korāļiem, galda dziesmām jeb tāfelēmūzikas, kam pievienojās teātra izrāžu dziesmas. Sekoja no Rietumeiropas plūstošie fokstroti, tango, valši, operešu un drīz vien arī kinofilmu melodijas. Pateicoties Helmara Rudziša skaņuplašu fabrikai *Bellacord Ellectro*, katrā mājā, kur vien darbojās patafons, varēja baudīt pat Amerikas svaigāko šļāgeri par veco ratiņu brīnišķīgā tenora Paula Saksas ieskaņojumā un citas modes dziesmiņas dzimtajā mēlē.

Arī Čikāgas Piecīšu dibinātāja Alberta Legzdiņa (1933–2016) bērnības atmiņas bija saistītas ar mūziku: pie krustmātes Pārdaugavā šad tad notika smalkas viesības, un Alberta uzdevums tad bija uzgriezt patafonu, lai dejas neapstātos. Tur skanēja Alfrēda Vintera dziesmas, vācu operešu mūzika, kurū vieglie motīvi ātri vien sagūla puīšļa atmiņā.

Rīgā dzimušo zēnu uzauzina vecāmāte un viņas māte, jo

Šļāgerozola atvases viņpus okeānam

Čikāgas Piecīši. Ilmārs Dzenis. Trīs no Pārdaugavas. Runči

Čikāgas Piecīši 1960. gados – Alberts Legzdiņš (no kreisās), Uldis Ievāns, Uldis Streips un Ilmārs Dzenis, sēž janina Ankipāne

Alberta vecāki šķīrās, kad dēlam bija tikai četri gadi. Viņam tika dots tāds pats vārds kā tēvam – Alberts Legzdiņš, seniors bija daiļkrāsotājs, brauca apkārt pa Latviju krāsodams, darīja smalkus, filigrānus darbus. Bija liels kino fans – ņēma puiku pie rokas un divas, trīs reizes nedēļā gāja uz *Splendid Palace* vai

Palladium, kur bija paziņas un iespēja dabūt brīvbiļetes. Alberts noskatījās visas vecās, skaistās amerikāņu filmas, pat tās, kurās bērniem nebija atļauts redzēt, jo tēvs kontrolierēm ieskaidroja, ka mazo nav pie kā atstāt. Tēva ietekmē vēlākais Piecīšu dibinātājs agri iemācījās lasīt, mājās bija milzīga bibliotēka, bet, kad kara

laikā aprūkās malkas, krāsni sāka lidot grāmatas.

Daiļkrāsotājs Alberts devās karot reizē ar pirmo brīvprātīgo bataljonu un krita vien 32 gadu vecumā. Pēc tēva nāves Alberts pārcēlās pie vecāsmāmas. Viņa māte Helēna bija izgājusi par sievu pie baltvācieša Nikolaja Franke, firmas *Zeiss* pārstāvja Latvijā. Polijā viņam piederēja liela tekstilfirma, un turp arī zēns ar mammu devās 1944. gada rudenī. No turienes viņi, tuvojoties padomju armijai, bēga uz Vāciju – nonāca Berlīnē, drīz vien Eslingenā. Šeit Alberts aizvadīja sešus gadus – nometnē uz dzīvi bija apmetušies seši tūkstoši latviešu, te radās savas skolas, teātri, krodziņi, sporta laukumi. Bija vajadzīga arī mūzika dejām un svinīgiem koncertiem.

Desmit gadu vecumā Albertam uzdāvināja vijoli, un mamma apmaksāja vijolspēles stundas, ko vadīja jauka mūzikas studente. Kādu laiku zēns citīgi čigāja, tad sāka pats maksāt skolotājam, lai stunda nenotiek. Klavieres viņam neviens nepirka, Alberta vecāki nebija saistīti ar mūziku, vien vecāmamma jaunībā spēlējusi mandolīnu.

Klaviereskolotāja beidzot atradās Eslingenā – Alberts par stundām norēķinājās ar cigaretēm. Pūsis bija iepazīsies ar pāris gadus vecāko Ilmāru Dzeni, kas jau bija izveidojis savu ballīšu *bandu*. Legzdiņš tikām sāka vingrināties arī akordeona spēlē – šo instrumentu viegli varēja vadīt līdzī – atšķirībā no klavierēm. Taču tolaik jaunekli vairāk par mūziku interesēja sports. Alberts spēlēja futbolu vācu klubos, turklāt labi runāja vāciski. Pa vasarām strādāja par sporta treneri, tad atrada darbu amerikāņu bēgļu organizācijā, kur iemācījās angļu valodu. Kad mamma ar patēvu 1951. gadā nosprauda kursu uz Ameriku, pūsis devās līdzī – vecāmāte uzdāvināja sešdesmitbasīgu baltu *Hohner* firmas akordeonu, piekodinādama, ka to, nonākot trūkumā, drīkst pārdot amerikāņiem tikai par lielu naudu! Divus gadus vēlāk, jau būdams Čikāgā, Alberts bija palicis viens pats, bez draugiem un bez naudas. Kādā lombardā cēla uz letes savu akordeonu, un drīz vien noskaidrojās, ka veikala īpašniekiem, ebrejiem, bijuši radi Rīgā. Alberts ņēma instrumentu rokā un sāka spēlēt sērīgu vācu šļāgeri, ko izdzirdot, īpašnieku sievas, sasitot plaukstas, metās griezties dejā. Tā bija Legzdiņa pirmā publiskā uzstāšanās Statos.

Būdams ne tikai mūziķis, bet arī sabiedrīks pēc dabas, Alberts Legzdiņš ātri atrada draugus un domubiedrus latviešu jauniešu vidū. Ne tikai viņam gribējās kādu saturīgu, sirdij tīkamu izklaidi, kas gādātu par labu garastāvokli pašam un apkārtējiem. Samērā rosīgi darbojās Čikāgas latviešu jaunatnes pulciņš, un kādā no jauno talantu vakariem, saskatījis populārāko amerikāņu komiķu uzstāšanos, Alberts sadūšojās uzstāties, tiesa, kā joku stāstītājs.

(Turpinājums sekos)

Mežaparka koncertā (1989) Piecīši uzstādīja rekordu – estrādē un mežā klausītāju kopskaits sasniedza 70 000 (pēc citiem datiem pat 100 000)! Uldis Ievāns (no kreisās), Janina Ankipāne, Armands Birkens, Līrija Vuda, Uldis Streips, Alberts Legzdiņš, priekšā Alnis Cers

Kā saglabāt savu garīgo veselību?

Psichiatrs Elmārs Tērauds intervijā Mārai Libekai

Vai pesimistiski noskaņotus cilvēkus šajā krīzes laikā ir iespējams "izraut" no drūmajām domām un pārorientēt optimistiskākā virzienā? Daži psihiatri un neirologi ir izpētījuši, ka cilvēkam ar labās pieres daivas augstāku aktivitātes līmeni esot grūtāk atbrīvoties no iegūtajām bailēm, jebšu pesimisma iemesls ir gluzi fizioloģisks.

Reakcija uz šo situāciju nav atkarīga tikai no smadzeņu uzbūves variācijām – daudz svarīgākas par to ir katra cilvēka personības īpatnības, pieredze, veselības stāvoklis, kā arī ekonomiskie un sociālie apstākļi. Visu šo komponentu kopums noteic, kā mēs reaģējam uz neierastām situācijām. Ir cilvēki, kas spēj ātri adaptēties jaunās situācijās, bet ir arī tādi, kas nespēj vai tas sagādā lielas grūtības. Sākumā ir šoks, pēc tam seko dusmas un aizvainojums, vēlāk parādās risinājumu meklējumi un visbeidzot – pielāgošanās jaunajai situācijai. Patlaban šis šoka periods tuvojas izskaņai, un mēs ieejam krīzes otrajā fāzē, kad sāk parādīties emocionālas reakcijas. Viens to pārdzīvo kā trauksmi, savukārt cits lūkojas uz jauno situāciju ar dusmām un nevarību, bet vēl kāds pret šo problēmu attiecas vieglprātīgi, to noliedzot un apmānot sevi, ka viss ir kārtībā.

Ar ko tas varētu būt saistīts, ka veselai cilvēku grupai ir pilnīga ignorance pret valstī noteikto ārkārtējo situāciju?

Tas ir saistīts ar cilvēka personību un, protams, arī ar to, kādā informatīvajā telpā šie cilvēki atrodas. Šoreiz gribu paslavēt mediju, jo uzskatu, ka notiek diezgan konsekventa sabiedrības informēšana, tā ir iespējama atturīga un uz faktiem balstīta. Tas ir ļoti būtiski, iepretim visādām sazvērestības teorijām, ir iespēja saņemt uz faktiem balstītu informāciju. Plašsaziņas līdzekļi necenšas pastiprināt baumas un minētās sazvērestības teorijas, kas var novērst sabiedrības uzmanību no uzticamiem informācijas avotiem, samazināt līdzdalību veselību veicinošā uzvedībā un pastiprināt sabiedrības šķelšanos. Tomēr ir ne mazums cilvēku, kuriem satraukumu par infekcijas slimības uzliesmojumu palielina paļaušanās uz sociālo tīklu saturu, kam bieži ir sensacionāls raksturs un kuņģus var būt dezinformācija.

Agrāk, pirms koronavīrusa uzbrukuma, jūs sacījāt, ka cilvēki ir kļuvuši vientuļāki nekā pirms divdesmit gadiem. Vai tagad nekļūs vēl vientuļāki?

Pēdējās dienās man bija pārdomas par to, ka sabiedrība kaut kādā ziņā tagad var izjust to, ko jūt psihiski slim cilvēks. Daudzi no viņiem neiziet no mājas, dzīvo karantīnas režīmā gadiem. Viņi sazinās tikai ar saviem tuvākajiem ģimenes locekļiem un ārstiem. Piemēram, šizofrēnijas pacienti, tādi, kuriem ir smaga depresija, vecie cilvēki, kuriem ir demence... Tagad sabiedrība kaut nedaudz spēj saprast šos cilvēkus, kas līdz šim palika neievēroti.

Vai nebūtu pareizāk sacīt "fiziskā izolēšanās" nevis sociālā,

Foto: Valdis Semjonovs

jo tagad mēs taču nepārtraukti komunicējam attālināti.

Es piekrižu, jo vairāk tā tiešām ir fiziskā izolēšanās. Bet arī sociālā un psiholoģiskā nozīmē cilvēki kaut kādā ziņā grib pasargāt sevi, jo baidās saņemt negatīvu informāciju un tāpēc mazāk sazinās ar saviem draugiem un paziņām. Jāņem vērā, kas tas ir atšķirīgi dažādās vecuma grupās.

Kāpēc cilvēki, kuriem parādās Covid-19 simptomi, tomēr cenšas tos slēpt?

Līdzīga ažiotaža bija pirms daudziem gadiem, kad sākās HIV/AIDS epidēmija. Tad notika vēl lielāka sabiedrības stigmatizācija. Daļa cilvēku uzskata, ka viņiem ir ātri jāpārslimo Covid-19, tāpēc noliedzot izturas pret valdības izsludinātajiem ārkārtas ierobežojumiem. Savukārt citi uzskata, ka pasliktināsies viņu finansiālā situācija, ja viņi neies darbā. Motivācijas var būt ļoti atšķirīgas.

Vai šajā laikā palielinās to pacientu skaits, kuriem saasinās psihiskās saslimšanas?

Psichiatries dienesti šobrīd strādā piesardzīgā režīmā, jo mēs cenšamies ierobežot tiešos kontaktus ar pacientiem. Kollēgas informē, ka pacientu vidū vairāk parādās tādu cilvēku, kuņģus nomoka trauksme, miega traucējumi, depresija, psihozes saasinājumi... Bet es uzskatu, ka šo saasinājumu lielais vilnis mums vēl ir priekšā. Šobrīd daudzi dzīvo cērībā, ka ekonomiskā situācija pēc kāda laika atkal ieies vecajās sliekšņos, ka atkal būs iespējama iepriekšējā komunikācija un uzlabosies sociālā situācija. Tomēr, ja šis optimistiskais variants nepiepildīsies, psihiskie traucējumi medicīniskajā izpratnē varētu saasināties tuvāko divu vai četru nedēļu laikā.

Lai kā mūsu atbildīgie dienesti cenšas modelēt koronavīrusa infekcijas izplatību, šis process tomēr ir ļoti neprognozējams. Latvijā infekcijas izplatības ierobežošana ir devusi labu rezultātu. Tiesa, mēs maz zinām par cilvēkiem, kuņģi inficējušies ar koronavīrusu, bet viņiem nav slimības pazīmju, taču viņi aplipina citus. Nopietns drauds ir tas, ka šādi

infekcijas perēkļi var veidoties atkal un atkal.

Ko iesaka starptautiskās veselības organizācijas, kā cilvēkus uzturēt pie veselīgas apziņas, neļaujot grimt nomāktībā?

Svarīgākais ir būt informētam, iegūstot aktuālo informāciju par uzliesmojumu no uzticamiem avotiem. Vispirms no Slimību profilakses un kontroles centra Latvijā www.spkc.gov.lv un Pasaules Veselības organizācijas vietnes

kontrolēt. Meklējiet draugu un ģimenes atbalstu un iesaistieties stresa mazināšanas metodēs un fiziskās aktivitātēs! Rēgulāri ēdiet, uzņemiet šķidrumu un guliet, lai optimizētu jūsu spēju rūpēties par sevi un citiem! Svarīgi ir saglabāt psihisko formu, piemēram, ejot pastaigāties pa parku, kad tur ir mazāk cilvēku, vai arī mājās vingrojot. Šie ieteikumi ir vispārīgi, nav vienas konkrētas receptes katram. Tāpat kā nav ļoti spe-

Elmārs Tērauds: "Meklējiet draugu un ģimenes atbalstu un iesaistieties stresa mazināšanas metodēs un fiziskās aktivitātēs! Rēgulāri ēdiet, uzņemiet šķidrumu un guliet, lai optimizētu jūsu spēju rūpēties par sevi un citiem! Svarīgi ir saglabāt psihisko formu, piemēram, ejot pastaigāties pa parku, kad tur ir mazāk cilvēku, vai arī mājās vingrojot. Šie ieteikumi ir vispārīgi, nav vienas konkrētas receptes katram. Tāpat kā nav ļoti specifisku, inovatīvu metožu, kas būtu jādara šajā koronavīrusa izplatības laikā. Cilvēki bija pārlietu pieraduši nedomāt, nelasīt un arī kopā ar ģimeni laiku nepavadīt. Tagad pārslēgšanās ir grūta, īpaši tiem, kas nav mājās sēdētāji."

www.who.int. Cilvēkiem vajadzētu sekot un dalīties ar pamatinformāciju par higiēnu, lai samazinātu slimību izplatību, piemēram, roku mazgāšanu un rīcību klepojot.

Atcerieties, ka ir normāli izjust stresu, reaģējot uz infekcijas slimības uzliesmojumu, un apzināties stresa pazīmes sevī vai ģimenes locekļos. Tāpēc ieteicams veikt pasākumus stresa mazināšanai un novēršanai, piemēram, koncentrēties uz pozitīviem dzīves aspektiem un lietām, kuņģus varat

fizisku, inovatīvu metožu, kas būtu jādara šajā koronavīrusa izplatības laikā. Cilvēki bija pārlietu pieraduši nedomāt, nelasīt un arī kopā ar ģimeni laiku nepavadīt. Tagad pārslēgšanās ir grūta, īpaši tiem, kas nav mājās sēdētāji.

Tas, ka ģimenēs palielinās varmācība, liecina vien par to, ka cilvēki bija atraduši savstarpēji komunikēt. Ja tagad tas jādara piespiedu kārtā, tad visādi var gādāties, jo ne jau visās ģimenēs ir laba emocionālā gaisotne.

Cik ilgi ir iespējams izturēt krīzes apstākļus? Kuņģa brīdī tas vadzīs var lūzt?

Droši vien arī tas ir atkarīgs no cilvēka personības un no to mēru stingrības, kādi tiek pieņemti no valsts puses. Ir ļoti svarīgi, lai mediji raidītu sabiedrībai informāciju, kādi ieguvumi ir no tā, ka mēs ievērojam šo fizisko izolāciju, un, protams, būtu jauki, ja sāktu parādīties piemēri par tiem, kas pārslimojuši Covid-19 un tagad jūtas labi.

Nenoliedzami, ir cilvēku grupas, kas nespēj ilgi atrasties šādā slēgtā režīmā un tie drošības riski tuvāko nedēļu laikā visticamāk pieaug.

Daudzi cieš no modernās kaites veģetatīvās distonijas. Vai tā pieņemas spēkā?

Šoka un dusmu periodā cilvēku adaptācijas spējas mobilizējas. Kad sāksies realitātes pieņemšana, tad gan cilvēkiem varētu parādīties vairāk trauksmes, saasināties veģetatīvā distonija, miega traucējumi. Negribētu dramātizēt, bet jebkurā gadījumā ekonomiskā krīze "pavilks" līdz psihiskos traucējumus, iejauksies cilvēku psihiskajā komfortā. Tāpēc šādā situācijā ir ļoti svarīgi saņemt atbalstu no ģimenes. Arī krīzes tālruni turpina strādāt. Strādā arī psihiatrijas dienesti, un varam būt mierīgi – cilvēki saņems palīdzību.

Vai medīki arī var saņemt šāda veida bezmaksas palīdzību?

Psichoterapeiti un psihiatri ir izplatījuši kopēju vēstuli ar tālrunu numuriem, kur iespējams saņemt palīdzību. Šī iespēja pēdējo dienu laikā ir sākusi darboties.

Vai jūs personīgi arī esat iesaistīts palīdzības sniegšanā?

Vadu ambulatoro centru "Pārdaugava" un kopā ar kollēgām gatavojamies brīdīm, ja būs pieplūdzums ar cilvēkiem, kuņģus skāris izdegšanas sindroms.

Mūsu pacientu grupa pieskaitāma pie riska pacientiem, kuņģi var pārnest koronavīrusa infekciju. Šizofrēnijas pacienti slimības paasinājuma gadījumā nespēj izvērtēt reālo situāciju un rīkojas savu murgaino pārdzīvojumu iespaidā. Depresīvie pacienti nereti saskata, ka vispār nav jēga vairs dzīvot. Tādā veidā viņi sevi pakļauj riskam un kļūst nevērtīgi pret higiēnas pasākumiem. Savukārt vecie cilvēki, kuņģus skārusi demence, kļūst aizmārsīgi un arī neizvērtē situāciju. Šīs visas ir riska grupas vīrusa izplatības laikā, tāpēc psihiatries dienesti nav apturējuši savu darbību. Vienīgi tad, ja tas ir iespējams, mēs tomēr ierobežojam kontaktu, ārsti sazinās telefoniski ar pacientiem, ja situācija nav neatliekama. Bet kāda trešdaļa pacientu ierodas ambulatorajā centrā pie ārstiem, lai viņus varētu ārstēt klātienē.

Kas jums pašam palīdz saglabāt psiholoģisko līdzsvaru šajā visai drūmajā laikā?

Man palīdz tas, ka šobrīd ģimenē visi ir veseli, ka brīvdienās varu izbraukt ārpus Rīgas, lai izolētos un padarbotos dārzā. Palīdz arī tas, ka esmu sācis vairāk sportot – rēgulāri abi ar sievu skrienam. Īsāk sakot, to stresu pārstrādājam ar fizisko slodzi.

TRIMDAS ARCHĪVU MĀJUPCEĻŠ

Helmara Rudziša kolekcija
Rīgas Centrālajā bibliotēkā

DZIDRA ŠMITA, Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore
ZINTA GERŠMANĒ, galvenā speciāliste

2014. gada 11. decembrī Rīgas Centrālās bibliotēkas (RCB) filiālbibliotēkā "Avots" tika atklāta Helmara Rudziša lasītava un prezentēts RCB darbinieku sagatavotais bibliografiskais rādītājs "Helmars Rudzītis un izdevniecības *Grāmatu Draugs* darbība trimdā". Lasītavas atklāšanā un izdevuma prezentācijā piedalījās Amerikas latviešu laikraksta *Laiks* un Eiropa avīzes *Brīvā Latvija* redaktore Ligita Kovtuna, RCB darbinieki un lasītāji.

Kā radās ideja par lasītavas izveidi? Iesākumā bija dāvinājums. 2014. gada pavasarī RCB ieguva jauku velti – bagātīgu H. Rudziša apgāda *Grāmatu Draugs* izdevumu krājumu, ko bibliotēkai glabāšanā nodeva Dace Rudzīte. Tā bija H. Rudziša pēcteču rūpīgi glabāta ap 400 grāmatu kopa no izdevniecības darbības laika Amerikā. Pateicoties šim izdevēja pēcteču dāvinājumam, kas ar Amerikas latviešu laikraksta *Laiks* atbalstu tika nodots RCB, radās iespēja atjaunotajā filiālbibliotēkā "Avots", Rīgā, Stabu ielā 64 iekārtot Helmara Rudziša

lasītavu. Dāvinājums arī rosināja RCB speciālistus sīkāk izpētīt un iepazīt H. Rudziša nozīmīgo devumu latviešu kultūrai.

Ligita Kovtuna, nododot šo grāmatu kolekciju, to nosauca par "Lotāra setu", jebšu grāmatu krājums īstenībā bija Lotāra Rudziša ģimenes bibliotēkā esošās *Grāmatu Drauga* grāmatas. Kārtojot un katalogizējot dāvinātās grāmatas, salīdzinājām tās ar Benjamiņa Jēgera "Latviešu trimdas izdevumu bibliografiju" un nācās secināt, ka pilns šis "Lotāra sets" tomēr nav. Taču bija ļoti liela vēlēšanās izveidot pēc iespējas pilnīgu H. Rudziša *Grāmatu Drauga* trimdā izdoto grāmatu krājumu.

Protams, pirmais solis bija savu un arī citu latviešu bibliotēku pārskatīšana (paldies Ilzei Jurkānei!), tomēr līdz visiem izdevumiem tomēr nenonācām.

Tad 2016. gada 23. janvārī un 2016. gada 13. februārī publicējām *Laikā* rakstu ar pievienotu trūkstošo grāmatu sarakstu un aicinājumu šīs grāmatas sūtīt uz Rīgas Centrālo bibliotēku, lai kopīgiem spēkiem izveidotu H. Rudziša lasītavu. Tā sākās sirsnīga un ieinteresēta sarakste ar daudziem tautiešiem, tad sekoja arī grāmatu sūtījumi. Centāmies katru saņemto grāmatu nofotografēt un foto nosūtīt grāmatas dāvinātājam.

Sirsnīgs paldies arī *Latvian American Shipping Lines* un personīgi Anitai Bataragai un Jurim Bļodniekam par palīdzību daudzu grāmatu atgādāšanā!

2018. gada novembrī Dzidrai Šmitai bija iespēja kopā ar *Laika* redaktori Ligitu Kovtunu piedalīties Latvijas Valsts svētku pasākumos Mīneapolē (MN) un izteikt arī priekšlikumu par H. Rudziša izdoto grāmatu pilnas kolekcijas veidošanu.

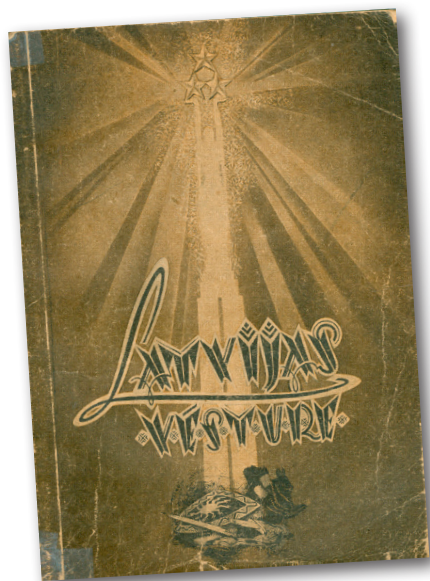
Helmara Rudziša lasītava Rīgā, Stabu ielā 64

Helmars Rudzītis Latvijas vēsturē ierakstīts kā apgāda *Grāmatu Draugs* īpašnieks un vadītājs, laikraksta *Laiks* dibinātājs un izdevējs, Latvijā pirmās skaņuplašu fabrikas *Bellacord-Electro* izveidotājs un vairāku žurnālu izdevējs. Viņam piemita drosmē, uzņēmībā un milzīgas darba spējas, kas ļāva īstenot neskaitāmas idejas, tostarp izdevniecības *Grāmatu Draugs* izveidi. Šis apgāds var lepoties ar visilgāko vēsturi Latvijas grāmatniecībā. H. Rudzītis ir Latvijas Zinātņu Akadēmijas Goda doktors un V pakāpes Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris.

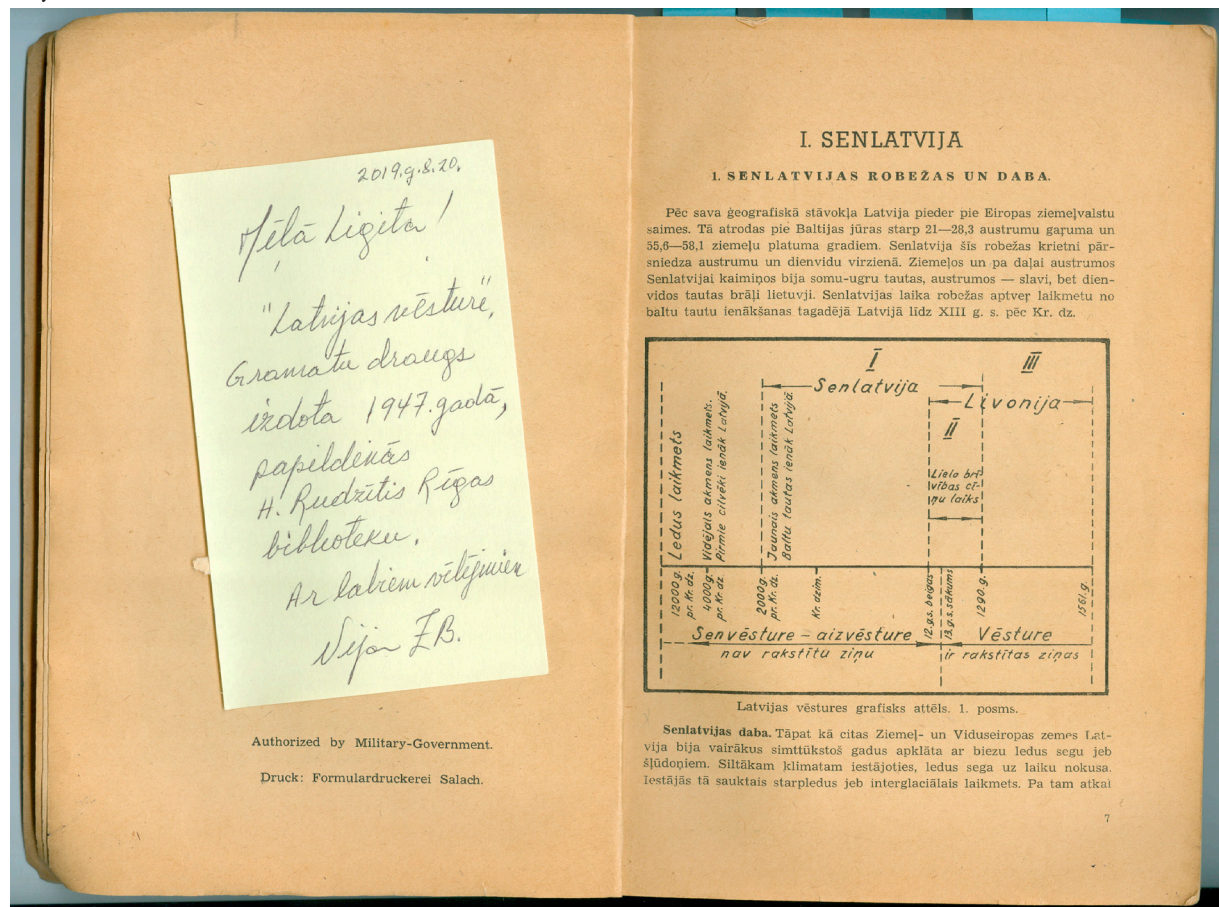
Apgādu *Grāmatu Draugs* H. Rudzītis nodibināja 1926. gadā, un tas strauji izmainīja grā-

RCB direktore Dzidra Šmita un Ligita Kovtuna prezentē Helmara Rudziša apgādā *Grāmatu Draugs* izdoto grāmatu katalogu

Vijas Zuntakas-Bērziņas dāvinājums

matu tirgu pirmās Latvijas brīvvalsts gados. H. Rudzītim dodoties trimdā – uz Vāciju un vēlāk Ameriku –, izdevniecības darbs turpinājās, pateicoties apgāda vadītāja pārliecībai, ka latviešiem arī svešumā nepieciešams laikraksts un grāmatas dzimtajā valodā. Grāmatniecības vēsturnieks Konstantīns Karulis H. Rudziša izdevējdarbību trimdā raksturojis šādi: "Lielākā kultūras misija Helmaram Rudzītim un viņa apgādam bijusi emigrācijā. Jau Vācijas nometņu laikā *Grāmatu Drauga* izdevumi (to vidū jo sevišķi *Laika Mēnešraksts*) deva izkliedētajiem latviešiem garīgo veldzi, tie pulcināja autorus un stiprināja lasītājus latvietībā. Savienotajās Valstīs H. Rudziša apgāds un tā izdotais laikraksts *Laiks* izveidojās par vienu no lielākajiem kultūras un informācijas centriem ārpus Latvijas dzīvojošiem latviešiem."

Izdevniecības pilnvērtīga darbība trimdā tika atjaunota 1950.

gadā, un *Grāmatu Draugs* ir izdevis vairāk nekā 700 darbu. Daudzi no tiem piedzīvoja atkārtotus izdevumus. Izdevējdarbība turpinājās līdz 1992. gadam.

Iepazīstot H. Rudziša ļoti aktīvo un ražīgo izdevējdarbību, RCB radās ideja apzināt visus *Grāmatu Drauga* izdevumus trimdā. Darbi no dāvinājuma krājuma tika aprakstīti, salīdzināti un papildināti ar Benjamiņa Jēgera darba "Latviešu trimdas izdevumu bibliografija" ierakstiem un veidots apkopojums, kā rezultātā tapa bibliografiskais rādītājs "Helmars Rudzītis un izdevniecības *Grāmatu Draugs* darbība trimdā". Rādītāja izdošanu atbalstīja Amerikas latviešu laikraksts *Laiks* un tā redaktore Latvijā Ligita Kovtuna, kā arī H. Rudziša ģimenes pārstāvji Jālna un Andris Salnīši un Dace Rudzīte. Izdevums iznāca apgādā *Laika grāmata* (SIA VESTA-LK).

(Turpinājums 9. lpp.)

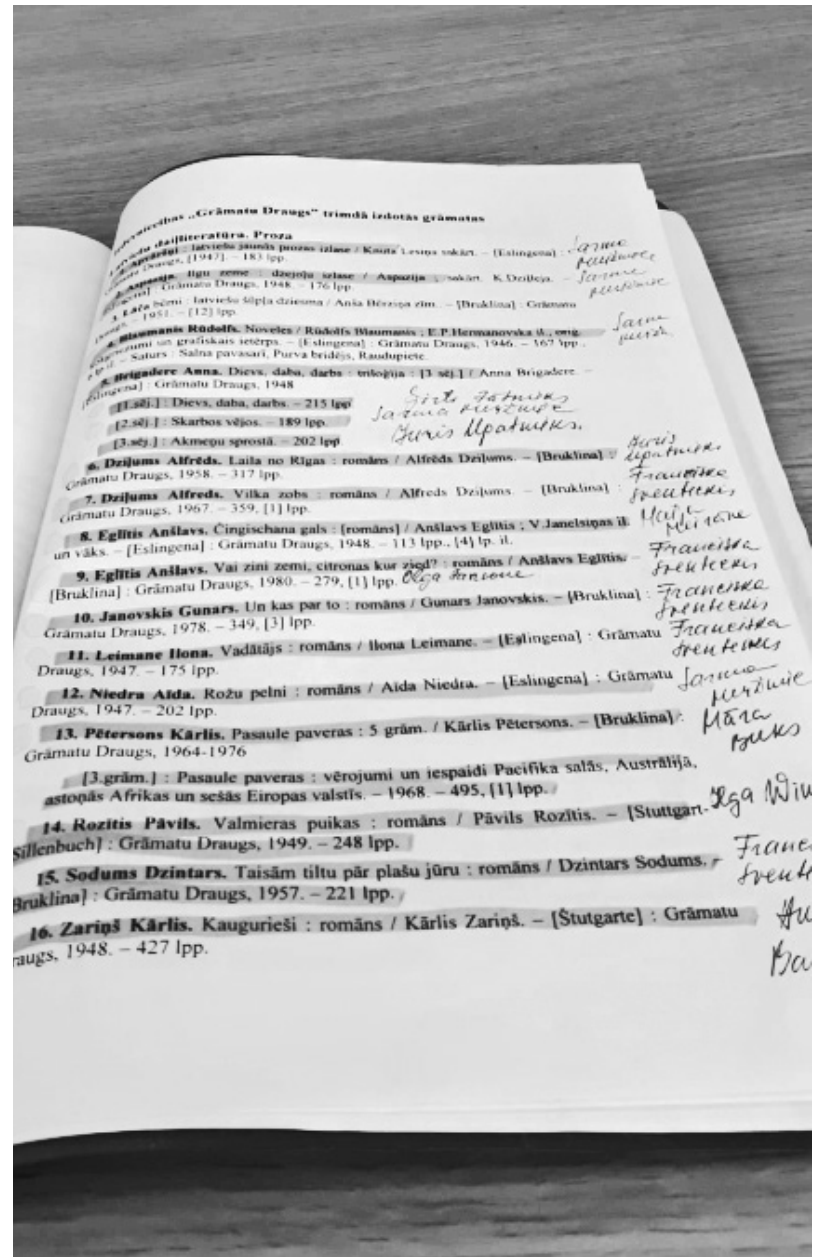
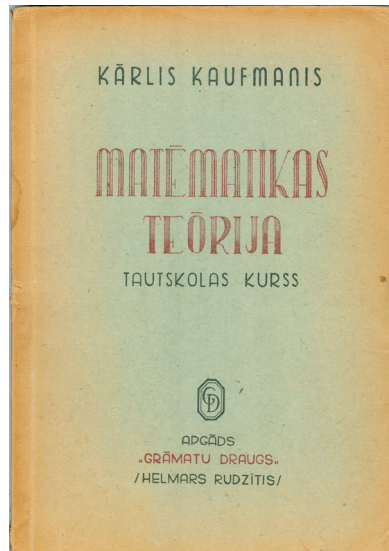
TRIMDAS ARCHĪVU MĀJUPCEĻŠ

Helmara Rudziša kolekcija
Rīgas Centrālajā bibliotēkā

(Turpināts no 8. lpp.)

Rādītājā apkopota literatūra, kas izdota apgādā *Grāmatu Draugs* laikā no 1946. līdz 1992. gadam, galvenokārt Amerikā (Bruklinā), nedaudz arī Vācijā (Štutgartē un Eslingenā). Tie ir 678 izdevumu apraksti, kas kārtoti pa žanriem: latviešu daiļliteratūra, tulkotā daiļliteratūra, literatūra bērniem, vēsture, atmiņas, monografijas u. c. darbi. Uzrādīti visi atkārtotie izdevumi, jo

tas rāda trimdā nokļuvušo latviešu lielo pieprasījumu pēc grāmatām. Bieži vien darbi isā laika posmā atkārtoti izdoti trīs vai četras reizes. Divas grāmatas piedzīvojušas deviņus izdevumus: dziesmu krājums "Lai atskan dziesmas" un Dzidras Zeberiņas "Ģimenes pavards: moderna pavāru grāmata". Bibliografisko rādītāju noslēdz "Literatūra par H. Rudzīti un viņa izdevējdarbību", kuŗā ietverti raksti no grāmatām, laikrakstiem, žurnāliem,

GRĀMATA CEĻĀ PIE JUMS!

The Adventures
of my Life

Helmars Rudzišs

Helmara Rudziša grāmata "Manas dzīves dēkas" oriģināls, izdots 1984. gadā *Grāmatu Drauga* apgādā, atrodams vai ikviena tautieša grāmatplauktā un kļuvis par bibliografisku retumu Latvijā...

Laika 70 gadu jubilejā apgāds *Laika grāmata* laiž klajā tās atjaunoto izdevumu angļu valodā – ar mērķi, lai šis krāšņais vēstījums par latviešu trimdu nonāktu arī pie nākamajām paaudzēm, kam lasīšana latviešu valodā sagādā grūtības.

Šī grāmata, kas aptver nozīmīgu laiku un svarīgus notikumus latviešu vēsturē saistībā ar

lielo pasaules vēsturi 20. gadsimtā, būs objektīva un interesanta lasāmviela arī cittautu interesentiem un pētniekiem.

Iegādājieties šo grāmatu un dāviniet saviem bērniem, mazbērniem un draugiem! Tā palīdzēs labāk izprast un iemīlēt mūsu tautu, mūsu talantus un spēku.

Grāmatu varat iegādāties Latvijas grāmatu veikalos vai, sazinoties ar redakciju. Amerikā – nosūtot čeku par 35 ASV dolariem **Inesei Zaķis**
6051A Sun Blvd #604, St. Petersburg, Florida 33715

Mārites un Māra Prāvs dāvinājums

kā arī elektroniskās tiešsaistes publikācijas. Par erudīto un milzīgām darbaspējām apveltīto izdevēju neizdevās atrast daudz informācijas, visvairāk par viņu liecina padarītais latviešu kultūras laukā. Bieži vien stāsts par to sākas ar vārdiem "pirmais..." un "pirmoreiz..."

Helmara Rudziša lasītava atrodas RCB filiālbibliotēkā "Avots", kas 2014. gada 15. februārī vēra durvis pēc atjaunošanas. Vēsturiskajā ēkā izvietotajā bibliotēkā gaišā un mājīgā lasītavā ikviens var nodoties literatūras studijām. Bagātīgo izdevējdarbību atspoguļo bibliografiskais rādītājs, bet ar H. Rudziša erudīto personību iepazīstina viņa biogrāfisko atmiņu grāmata "Manas dzīves dēkas", kas izdota vairākos izdevumos – gan trimdā, gan Latvijā.

Šeit glabājas arī visa sarakste ar trūkstošo grāmatu dāvinātājiem, pie sienas – Eleonoras Šturmas dāvātais Helmara Rudziša portrets, ko zīmējis kāds amerikāņu mākslinieks un kas daudzus gadus glabājies dzejnieces Elzas Ņezberes dzīvoklī Ņujorkā.

Dzidras Šmitas piezīmes par tautiešu dāvātajām grāmatām

Te jāpiebilst, ka Helmars Rudzišs nozīmīgi atbalstīja dzejnieci kā garīgi, tā arī gluži praktiski.

Helmara Rudziša lasītava nule papildināta ar vēl trim grāmatām – "Manas dzīves dēkas" izdevumu angļiski (tulkojis Kārlis Streips, Ligitas Kovtunas priekšvārds un atjaunota fotokollek-

cija); 1947. gadā izdotā "Latvijas vēsture", ko sastādījis Frīdrihs Zālītis, pārstrādājis un papildinājis Ernests Nagobads. Šo grāmatu dāvina Vija Zuntaka-Bērziņa; Amerikas tautiešu Mārites un Māra Prāvs dāvinājums – 1946. gadā izdotā Kārļa Kaufmaņa "Matēmatikas teorija. Tautskolas kurss."

Lasītājs jautā – Māris atbild

Ivars Švānfelds (bij. čikāģietis, tagad dzīvo Latvijā, Salaspilī) jautā – kā labāk sakārtot archīva materiālus un kur tos sūtīt.

"Man līdzī uz Latviju ir paņēmas kastes ar vēsturiskiem fotoattēliem, video ierakstiem, sarīkojumu un koncertu programmiņām u.c. no tiem laikiem aizvadītā gadsimta 50., 60., 70. gados, kad Čikāgā rosīgi darbojos latviešu sabiedrībā, īpaši atmiņos mūsu *Kabarē*... Tagad daudz laika atcerēties, kārtot. Un gribas atstāt vēsturei. Kā man rīkoties?"

Māris Brancis. Vispirms vēlos pateikties, ka Jūs, pārceļoties uz Latviju, savu archīvu neesat izmetis, bet atvedis sev līdzī. Tam jābūt ļoti vērtīgam, jo Jūs jau visu laiku esat bijis aktīvs Čikāgas latviešu sabiedrības biedrs, darbojoties Daugavas Vanagos, Amerikas latviešu palīdzības fondā,

Okupācijas muzeja fondā, bijis arī čakls *Čikāgas Ziņu* autors (droši vien par daudz ko citu man nav ziņu), tas viss vairojis Jūsu archīvu. Jums esot liela koncertu un citu izrīkojumu programmu kolekcija. Atkal man jāizsaka Jums liela atzinība! Parasti cilvēki pret koncertprogrammām un ielūgumiem izturas pavirši, uzskatīdami tos par nevajadzīgu makulatūru. Ak, kā cilvēki maldās! Savā pētnieka praksē esmu piedzīvojis to, ka sākotnēji kāds aprakstīts papīra gabaliņš man licies lieks, taču vēlāk, kad biju izurbies cauri mākslinieka biogrāfijai un sāku visu likt kopā, atklāju, ka šis necilais papīriņš man palīdzējis atrisināt kādu visai svarīgu jautājumu.

Pirms pandēmijas sākšanās biju archīvā un skatījos 20. gadsimta otrās puses latviešu Centrālā komitejas archīvu. Starp protokoliem

un citiem dokumentiem atradu vairākas ar rakstāmmašīnu rakstītas koncertprogrammas ar koŗa un solistu piedalīšanos. Ja nebūtu šīs noskrandušās lapiņas saglabātas, tās paietu gaŗām mūzikologa Arnolda Klotiņa uzmanībai, gatavojot pētījumu par trimdas mūzikas dzīvi, līdzīgu kā apjomīgās grāmatas par staļinisma laika un abu okupāciju laika mūzikas dzīvi Latvijā, un no mūzikas dzīves vēstures pazustu nozīmīgi fakti.

Droši vien Jūsu dokumentu kolekcijā ir daudz fotogrāfiju. Mēs gan labprāt fotogrāfējam, izdrukājam attēlus uz papīra, taču reti kad uzrakstām, kas tas ir, cerēdami, ka gan jau atcerēsīties visu ļoti labi, skaidri un precīzi. Taču atmiņai ir savas rūpes, šo to atceramies, bet lielāko tiesu pametam sētmalē. Un kad nu fotogrāfijas īpašnieks pēc daudziem gadiem atkal atveŗ albumu (ja tāds

ir, bet visbiežāk ir kaste vai *kuvēre* ar fotogrāfijām) un skatās, pūlas atvērt atmiņas failus, bet tie ir *ieklemmējušies*, un viss paliek kā bijis – otrā puse joprojām ir balta.

Tāpēc tagad gan jāmēģina sapsprindzināt smadzenes un ienest kādu skaidrību par fotogrāfiju. Būtu jāuzraksta, kad tas noticis, kur noticis, kas uzņēmumā redzams, nosaucot uzvārdus un vārdus. Un, ja vēl būtu minēts fotogrāfiju autors, tad tas būtu pavisam izcili!

Ja nu gribas palīdzēt archīva saņēmējam, ieskenējot fotogrāfijas, tad būtu jāieskenē vismaz ar 300, bet vēl labāk ar 600 punktiem – zemāka izšķirtspēja neļauj iegūt labu bildi, to publicējot.

Dokumentu šķirošanu un kārtošānu vispareizākais būtu atstāt archīvarā ziņā – viņš zinās, kas vajadzīgs, kas lieks. Uzticieties!

Tagad tikai jāizlemj, kam archīvu nodot. Ir divas iespējas.

Pirmā: Latvijas Nacionālā archīva Latvijas Valsts archīvam, kur ir vislielākā trimdas jeb diasporas archīvu kolekcija, sevišķi biedrību un organizāciju dokumentu krājumi. Jāzvana Inesei Kalniņai, Latvijas Valsts archīva personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītājai, telefons 27008741, e-pasts: inese.kalnina@arhivi.gov.lv, adrese: Bezdēligu ielā 1 A, Rīga, LV-1048.

Otrā: Ļoti pamatīga kolekcija ir arī Latvijas Nacionālajai bibliotēkai. Tad jāsaistās ar Letonikas un Baltijas centra vadītāja vietnieku krājuma attīstības jomā, vadošo pētnieku Mārtiņu Mintauru, e-pasts: martins.mintaur@lnb.lv, telefons 67716025.

Ceru, ka esmu palīdzējis. Lai veicas!

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

STĀSTĀM PAR LIKTENĀRZU

Gadu gaitā Liktenārzā radīšanā ar savu darbu vai ziedojumiem iesaistījušies desmitiem tūkstošu cilvēku un daudz iestādes. Projektu atbalstītāju skaits pārsniedz 500 tūkstošus, un Liktenārzā apmeklējuši viesi no vairāk nekā 50 valstīm. Kā pagājušā gadsimta paaudzes mums atstāja Brīvības pieminekli, tā mēs nākamajām paaudzēm atstāsim Liktenārzā. Ne tikai piemīnā, bet arī iedvesmai un spēkam. Nākotnei!

Kopš aizvadītā gada ziedotāju pulkam pievienojusies arī ALA, izvirzot atbalstu Liktenārzā par vienu no savām prioritātēm. Jau otro gadu reklāmas kampaņa risinās arī mūsu laikrakstos, sadarbojoties ar uzņēmumu "Kokpārstrāde 98", ko Latvijā vada Gunārs Dzenis. Pievienojieties arī jūs!

OSZLU GODASARDZE

Liktenārzā amfiteātri Latvijas pašvaldības kopā ar Latvijas Politiski represēto apvienību ir izveidojušas Ozolu godasardzi.

72 Latvijas pašvaldības – Aizkraukles, Aizputes, Aknīstes, Alūksnes, Amatas, Apes, Auces, Ādažu, Babītes, Baldones, Balvu,

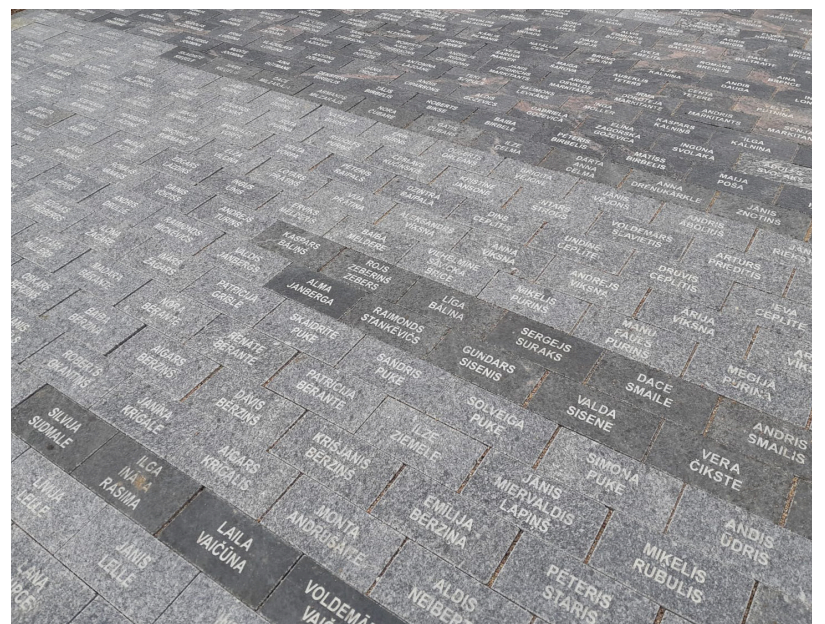

Bauskas, Beverīnas, Brocēnu, Carnikavas, Cēsu, Dagdas, Daugavpils, Dobeles, Gulbenes, Iecavas, Ikšķiles, Inčukalna, Jaunpils, Jaunpiebalgas, Jelgavas novada, Jelgavas pilsētas, Jēkabpils, Jūrmalas pilsētas, Kokneses, Krāslavas, Krustpils, Kuldīgas, Ķeguma, Ķekavas, Liepājas, Lielvārdes, Limbažu, Līgatnes, Madonas, Mālpils, Mārupes, Neretas, Ogres, Olaines, Ozolnieku, Pāvilostas, Pārgaujas, Pļaviņu, Preiļu, Priekule, Rēzeknes, Raunas, Rīgas, Rojas, Ropažu, Rucavas, Rugāju, Rūjienas, Salas, Salaspils, Saldus, Smiltenes, Stopiņu, Strenču, Talsu, Tērvetes, Tukuma, Valkas,

Valmieras, Vecumnieku un Vecpiebalgas – un biedrība "Ventspils novada politiski represēto apvienība" un Politiski represēto apvienības Jūrmalas nodaļa – no 2013. līdz 2017. gadam kopā ir iestādījušas 40 īpašus ozolus, veltot tos savu pilsētu un novadu politiski represēto piemīnā.

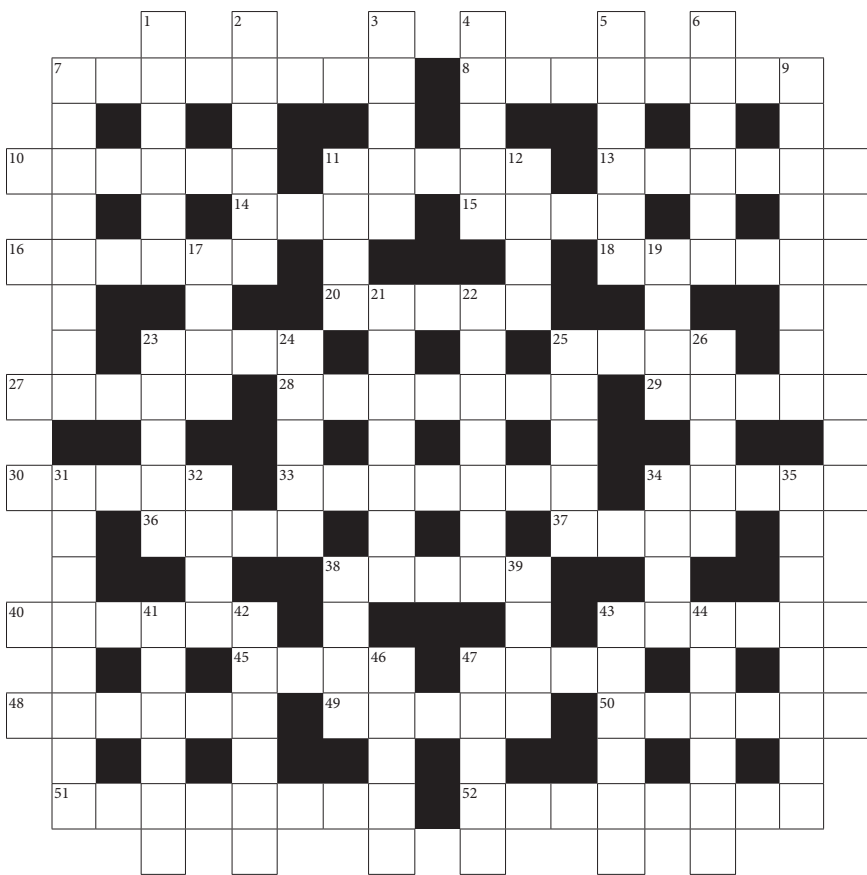
LIKTENĀRZĀ DRAUGU ALEJA

Draugu aleju veidos 113 000 bruģakmeņu ar ziedotāju, viņu tuvinieku un draugu vārdiem un uzvārdiem. Bruģakmens ceļš

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 7. Nepaklausīga meitene. 8. Auglības un Mēness dieviete sengrieķu mītoloģijā. 10. Organiski savienojumi, skābju atvasinājumi. 11. Gaujas pieteka. 13. Bažas. 14. Asināt. 15. Pilsēta Zemgalē. 16. Vekselis uz uzrādītāju. 18. Sengrieķu pilsētvalsts. 20. Darba rīks zvejas tīklu labošanai. 23. Zema sieviešu vai bērnu balss. 25. Latviešu rakstnieks (1938). 27. Spēļu kārts. 28. Tipisku iezīmju trūkums, novirze no normas. 29. Latviešu dziedātājs (1878-1966). 30. Ar dūmiem un kvēpiem sajaukta bieža migla. 33. Pilsēta Kurzemē. 34. Saules dievs seno ēģiptiešu mītoloģijā.

36. Donavas pieteka. 37. Latviešu gleznotājs (1896-1944). 38. Aitu tēviņš. 40. Angļu fiziķis, matemātiķis (1819-1903). 43. Apceres. 45. Dabisks kausveidīgs padziļinājums netālu no kalna virsotnes. 47. Svinīgs pasākums mācību iestādēs. 48. Saistība, kopība. 49. Mēraparāta sastāvdaļa. 50. Šķidri vai pusšķidri ēdieni. 51. Atklāt, klaji parādīt kaut ko slēptu. 52. Augstskolu audzēkņi.

Stateniski 1. Sablīvējies māls. 2. Ūdenssporta centrs netālu no Tallinas. 3. Šeit. 4. Somu pirts. 5. Nelīdzenumi uz ceļa. 6. Valsts Rietumāzijā. 7. Apmelojošs sace-

rējums. 9. Uzbrukums ar nolūku nogalināt politisku nolūku dēļ. 11. Īru izcelsmes angļu rakstnieks (1818-1883). 12. Aktu zāle augstskolā. 17. Skulptūra, statuja. 19. Grezna celtnē. 21. Valstu apvienība. 22. Jūrmalas pilsētas daļa. 23. Pūču dzimtas putns. 24. Apdzīvota vieta Viesītes novadā. 25. Akūta infekcijas slimība. 26. Žurnāls Latvijā. 31. Augu slimība. 32. Karpveidīgo kārtas zivs. 34. Virieša vārds (*novembris*). 35. Pilsēta Japānā, Kjusju salā. 38. Pērkona dievs seno skandinavu mītoloģijā. 39. Itāliešu režisors, aktieris (1901-1974). 41. Kupris. 42. Neticēšana, šaubīšanās. 43. Vēršu ciņas dalībnieks. 44. Beznoteku sāls nogulu ezers Piekaspijas zemienē. 46. Angļu polārpētnieks (1868-1912). 47. Neliels krustziežu dzimtas augs.

Krustvārdu mīklas (Nr.14) atrisinājums

Līmeniski. 1. Krūka. 4. Abaks. 6. Lesings. 7. Varšava. 8. Pantera. 10. Sandraks. 13. Sasmaka. 15. Statika. 17. Bārda. 19. Dizainers. 20. Tarantuli. 22. Iloki. 23. Vakance. 26. Ranersa. 29. Rosinante. 30. Skotele. 31. Nītaure. 32. Rektori. 33. Atons. 34. "Silva".

Stateniski. 1. Kartons. 2. Alabama. 3. Diktators. 4. Aspekts. 5. Skeleti. 7. Vilks. 9. Agora. 11. Kantilēna. 12. Karantīna. 14. Aptieka. 16. Keplers. 17. Bardi. 18. Asari. 21. Dominante. 23. Vulfs. 24. Krakova. 25. Stopers. 26. Rītenis. 27. Rumbula. 28. Agave.

simbolizē tautas kopību pagātnē, tagadnē un nākotnē. Šī ir Liktenārzā dzīvības artērija, ko ieskauj romantiskā ābeļu aleja un kas ved līdz Liktenārzā sirdij – Amfiteātrim pie Daugavas.

Ābeles, kas savus zarus pleš gar bruģakmens ceļu, ir veltījums kādam cilvēkam, un tām ir savs īpašs stāsts. Alejas izveide iezīmē svarīgu posmu dārzā vēsturē – ar ābeļu stādīšanu 2008. gadā tika atklāta Liktenārzā. Ābeļu audzi pārrauga agronomijas doktore Māra Skrīvele, un pirmie augļi tajā ienācās 2011. gada rudenī.

Līdz Liktenārzā Draugu alejai ved vēsturiskās Rīgas–Maskavas šosejas fragmenti.

Alejas sākumā 2020. gadā plānots atklāt piemīnas vietu Latvijas valsts dibinātājiem un neatkarības atjaunotājiem. Tās iniciatore un arī financētāja ir biedrība "4. maija Deklarācijas klubs." Piemīnas vieta top saskaņā ar projekta autora Masuno plānu, un tai pievienoti Daigas Zigmundes un Natālijas Ņitavskas no Latvijas Lauksaimniecības universitātes dizainētie informatīvie un funkcionālie elementi – soliņi ar Latvijas valsts dibinātāju vārdiem 1918. gada 18. novembrī un 1990. gada 4. maija neatkarības atjaunotājiem.

(Turpinājums sekos)

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Liktenārzā – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Liktenārzā, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Liktenārzā top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palidzi! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS "Citadele banka"
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

Trimdas izskolotie – Inese Kukaine

ASTRĪDA JANSONE

Inese Kukaine, pirms laulībām Inese Krēgere savu stipendiju saņēma no man ļoti tuvās organizācijas Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA). Šī organizācija ir trimdas latviešu organizācija, ko nodibināja 1956. gadā un kas laika gaitā apvienojusi ap diviem simtiem latviešu trimdas organizāciju, drīz pēc Latvijas neatkarības atgūšanas uzsāka aktīvu darbību Latvijā un arī sāka piešķirt stipendijas mazturīgiem jauniešiem, kas vēlas, var, bet kuņģiem nav iespēju skoloties. Ineses stāsts:

“Kad saņēmu PBLA stipendiju, vēl biju Inese Krēgere. Es mācījos Aizkraukles novada ģimnazijā un mākslas skolā, piedalījās dažādās olimpiādēs, pasākumos. Kopā ar savu draudzeni Dainu Brici un zīda apgleznošanas skolotāju Inesi Dembovsku veidojām arī izstādes zīda apgleznošanā. Es gleznoju ziedus, jo īpaši rozes. Paralleli mācībām un olimpiādēm esmu beigusi arī floristu kursu un ieguvusi zēļa kvalifikāciju šajā jomā. Ieguvu arī 2. vietu skolēnu atklātajā floristikas konkursā.

Mani šai PBLA stipendijai pamudināja pieteikties ģeografijas skolotāja Vija Rudīņa, viņa arī pārliecināja, ka es to varu. Rakstīju CV un motivācijas vēstuli un nosūtīju uz Vitolu fondu. 2005. gada pavasarī bija sašpringts laiks – gatavojos izstādei, eksāmeniem un biju piemirsusi par šo pieteikumu, līdz mani uzrunāja Vita Diķe no Vitolu fonda un aicināja uz pārrunām. Norunātajā dienā devos uz Rīgu. Mājīgajā Vitolu fonda birojā mani sagaidīja Vita un Linda. Mēs sirsnīgi izrunājāmies, izstāstīju viņām savu dzīves stāstu un par to, ar ko nodarbojos, un devos atpakaļ ierastajos darbos. Nokārtoju eksāmenus, un 2005. gada 18. jūnijā pienāca vidusskolas izlaidums. Visai zālei dzirdot, tika paziņots, ka man tiek piešķirta PBLA stipendija Vitolu fondā. Tajā mirklī es neapjautu, kas ar mani notiek, bet pirmo reizi dzīvē raudāju prieka asaras. Šis mirklis spilgti ir palicis manās atmiņās. Dažas dienas vēlāk devos uz Rīgu, uz Latviešu biedrības namu, kur svinīgā pasākumā stipendiju man pasniedza Jānis Kukainis, PBLA valdes priekšsēdis. Saprotams, ka es biju bezgala priecīga, jo mani audzināja mamma viena pati, tēti es biju zaudējusi traģiskā negadījumā, kad man bija 11 gadi. Jau otrā kursā es sāku strādāt. No stipendijas es atteicos, jo biju pārliecināta, ka kādam citam bērnam tā būs vairāk nepieciešama...

Sākumā gribēju studēt arhitektūru un vēl joprojām to gribu, bet tur konkurss tik liels, ka es šajā fakultātē netiku, tādēļ izvēlējos kļūt par būvzinieci un veiksmīgi pabeidzu būvniecības fakultāti. Strādāju galvenokārt saliekamo koka karkasu māju projektēšanā un būvniecībā. Es strādāju uzņēmumā, kurā īpašnieki un investori ir norvēģi. Mēs ceļam gan privātmājas, gan sabiedriskās būves, kā slimnīcas,

Jānis Kukainis un PBLA stipendiāte Inese

bērnudārzus. Skandināvijā prasības attiecībā uz saliekamām koka ēkām ir krietni augstākas, īpaši vides aizsardzības ziņā, līdz ar to esmu arī daudz ko iemācījusies papildus. Paralleli darbam un mācībām apguvu arī norvēģu valodu, lai spētu orientēties viņu būvniecības likumos un normatīvos. Tas īsumā par manu profesionālo pieredzi, ko ieguvu, pateicoties iespējai studēt.

Tagad es universitāti esmu pabeigusi un jau labu laiku strādāju. Man ļoti patīk mans darbs, jo man patīk strādāt ar cilvēkiem, man patīk kaut ko radīt. Tas mani saista visvairāk. Es strādāju kopā ar arhitektiem, ar dizaineriem, un mēs kopā radām ļoti skaistas lietas. Papildus ikdienas darbam gūstu prieku un baudu, veidojot vēl kāzu dekorācijas no ziediem, gan līgavas pušķus, auto dekorus, iekštelpu iekārtojumu. Tas man ir vaļasprieks un sirds darbs – strādāt ar ziediem, kas sniedz milzu gandarījumu pēc negulētas un saspringtas nakts, jo izstrādājumiem no ziediem jābūt svaigiem.

Ar savu nākamo vīru iepazīnos universitātes laikā, bet apprecējāmies pēc sešu gadu kopabūšanas 2012. gadā. Tagad mums ir jau divi mazi bērniņi – Evai ir seši gadi un Edvardam trīs. Manu vīru sauc Toms Kukainis, un viņš strādā lielā uzņēmumā – UPB, pie pazīstamā uzņēmēja Ulda Pilēna. Vīrs vada projektus stikla un alumīnija konstrukciju veidošanā Vācijā un Skandināvijā, kā arī Latvijā. Viņš man ir fantastisks vīrs un fantastisks tēvs mūsu bērniem. Mums ar vīru patīk aktīvs dzīvesveids – abi skrienam, kādreiz abi dejojām salsu. Šobrīd, kad ir sarežģīta “ģimenes loģistika”, dodam viens otram laiku savām fiziskajām aktivitātēm, kamēr otrs pieskata bērnus. Vīrs brīvajos brīžos spēlē basketbolu,

bet es apmeklēju zumbas nodarbības. Sports mums sniedz papildu enerģiju. Abi esam noskrējuši arī divus pusmaratonus.

Protams, arī mēs mīlam ceļošanu – tā palīdz atslēgties no ikdienas skrējiena un rūpēm un iegūt jaunus iespaidus un emocijas. Kopā esam bijuši – Vācijā, Slovākijā, Itālijā, Spānijā, Horvātijā, Melnkalnē, Serbijā. Puika savos divos gados pēc sava pirmā ceļojuma sāka runāt. Lūk, ko dod jauni iespaidi arī maziem bērniem!

Kopā esam uzcēlušī savu māju Stopiņu novadā, tas prasīja daudz laika, dadz pūļu un savstarpējo kompromisu. Šobrīd jau dzīvojam savā mājā vairāk nekā divus gadus.

Mūsu ikdiena pāriet darbos un, izvadājot bērnus uz nodarbībām, lai viņu laiks tiktu izmantots lietderīgi, nevis sēžot viedierīcēs, kas ir liela problēma mūsdienās. Mūsu pienākums un uzdevums ir ievirzīt viņus pareizajās slīdēs. Meitiņa dejo studijā *Dzirnās* un dzied popgrupā *Tev un man*, peld, vingro un dejo tautasdejas. Viņa uz skatuves jau jūtas kā zivs ūdenī. Savukārt dēls, kā jau aktīvs puika, iet peldēt, vingrot un bērnudārzā spēlē futbolu, dejo tautasdejas. Es novērtēju, ka bērniem Latvijā jau pirmsskolas mācību iestādēs māca patriotismu un latviešu folkloru, svinēt godus un svētkus. Viņi arī zina nosaukt vārdā svarīgākās valsts amatpersonas.”

Mūsu sarunai beidzoties, Inesei pajautāju, ko viņa domā par Vitolu fondu, un te ir viņas atbilde:

“Par Vitolu fondu es tiešām domāju visu to labāko, un es viņiem novēlu vēl vairāk ziedotāju! Tā ir organizācija, kurā cilvēki strādā ar sirdi un dvēseli. Tas ir kaut kas fantastisks!”

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi “BL abon” un norādot vārdu, uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv, tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

www.facebook.com/@brivalatvija
www.twitter.com/@briva_latvija

Mājaslapa:

www.brivalatvija.lv

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro

par cm² ierāmējumā

Atlaides par reklāmas

publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts, iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784,
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bija kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Laika Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerciālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt: **Biedrības Laiks-BL** kontā – SEB Banka, nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

LATVIJAS IZLASES
HOKEJISTI NOGĀDĀ
DĀVANAS VETERĀNIEM

Pirms Lieldienām Latvijas Hokeja federācija sarūpēja dāvanas svētku galdam hokeja veterāniem.

Frenks Razgals pirms Lieldienām nogādā dāvanas Latvijas hokeja veterāniem

Ievērojot visas drošības prasības, bijušajiem spēlētājiem dāvanas, kuņas nodrošināja veikalu tīkls *Maxima*, nogādāja Latvijas izlases spēlētāji – Ralfs Freibergs, Artūrs Kulda, Frenks Razgals, Richards Marenis.

BACHS NEATZĪST
SOK PASIVITĀTI

Starptautiskās Olimpiskās komitejas (SOK) prezidents Tomass Bachs noraidījis runas, ka viņa vadītā organizācija bijusi pasīva, pieņemot lēmumu par Olimpiādas pārcelšanu uz nākamo gadu.

Bachs sarunā ar Vācijas laikrakstu *Welt am Sonntag* puda sapratni par to, kāpēc cilvēki varētu tāt runāt. "Cilvēki, kuri pieņem šādu lēmumu, nevar balstīties uz iekšējo sajūtu. Tobrīd izšķirās visas olimpiskās kustības liktenis," sacīja Bachs. Viņš piebilda, ka īstermiņā derētu ideja par spēļu atcelšanu, taču kopējā telefonkonferences zvānā, šo ideju noraidījuši sportistu pārstāvji. "Lai kļūdu visas konspirāciju teoriju runas... SOK nevienā brīdī nevēlējās atcelt Olimpiādu. Vienmēr uzstājām par to pārcelšanu," skaidroja Bahs. "Tomēr, lai pārceltu olimpiskās spēles, mums bija nepieciešama piekrišana no organizātoru komitejas, kas tādējādi strādās vēl gadu ilgāk. Tāpat bija jāpārlicinās, ka Japānas valdība ir gatava sniegt savu atbalstu."

PAZIŅOJUMI

ZVIEDRIJA

Stokholmas latviešu ev. lut. draudze rīko **Garīgās meditācijas dienas Ēlandē**, Sandbijas mācītājmuižā, **no 20. līdz 23. maijam**.

Katra diena ietver neaprstāmas iespējas sevis pilnveidošanā, kopābūšanā, garīgās un fiziskās aktivitātēs. Būs iespēja individuālām sarunām (dvēseles kopšana) ar mācītāju Kārli Žolu un prāvesti emerita Ievu Grau-

AUSTRĀLIETE AR
LATVIEŠU SAKNĒM
PARAKSTA LĪGUMU

Austrālijas izlases spēlētāja Sāra Blicavs, kurai ir arī Latvijas pase, parakstījusi treniņnometnes līgumu ar Sieviešu nacionālās basketbola asociācijas (WNBA) klubu Finiksas *Mercury*, ziņo WNBA.

Sāra Blicavs

16. aprīlī Finiksas klubs pievienoja treniņnometnes dalībnieču sarakstam Austrālijas izlases uzbrucēju Sāru Blicavs un franču aizsardzības spēlētāju Oliviju Epupā. Spēlētājas pievienosies komandai treniņnometnē, kad to būs atļauts uzsākt.

188 centimetrus garā Blicavs Sieviešu nacionālajā basketbola līgā (WNBL) 2019./2020. gada sezonā Dendenonas *Southside Flyers* rindās 25 spēlēs caurmērā guva 13,4 punktus un izcīnīja 7,0 atlekušās bumbas. Uzbrucēja meta ar 37,1 procenta (33/81) precizitāti no trīspunktu līnijas un palīdzēja *Flyers* sasniegt uzvaru čempionāta pamatturnīrā.

Blicavs dzimusi Austrālijā un visu savu profesionālo karjēru ir pavadījusi, spēlējot WNBL, pārstāvēt arī Austrālijas Sporta institūtu, Dendenonas *Rangers* un Bendigo *Spirit*. Bendigo vienības rindās viņa izcīnīja savu pirmo WNBL čempiones titulu 2013./2014.gada sezonā, 26 spēlēs vidēji gūstot 9,0 punktus un izcīnot 3,7 atlekušās bumbas. Blicavs nebūs sveša *Mercury* galvenajai treneri Sendijai Brondello. Pēc dalības Austrālijas U-17 un U-19 komandās latviešu izcelsmes basketboliste debitēja valsts pieaugušo izlasē 2015. gada Okeānijas čempionātā, izcīnot zelta medaļu. Kopš tā laika Blicavs ir bijusi Austrālijas valstsvienības daļa, Brondello vadībā 2017. gada Āzijas kausa izcīnā iegūstot sudrabu un divus gadus vēlāk – bronzu. Sportistes tēvs ir bijušais latviešu izcelsmes Austrālijas izlases basketbolists Andris Blicavs.

Mercury rindās no Latvijas basketbolistēm spēlējusi arī Zane Teilāne un Anete Jēkabsone-Zogota. Viņa Finiksas vienības rindās 2014. gadā kļuva par WNBA čempioni.

feldi. Dievkalpojums Sandbijas baznīcā. Dalības maksa 500 kronas par personu iemaksājama Stokholmas draudzes Girokontā 351773 – 7, norādot vārdu, uzvārdu un mērķi – 'RETREAT'. (Vietu skaits ierobežots). Jautājumu un pieteikumu, lūdzu, sūtiet Stokholmas draudzes priekšniecei Intai Meierei, inta.meiere@yahoo.com.

JASA UZAICINĀTA UZ
BASKETBOLA NOMETNI ASV

Latvijas čempionvienības TTT Rīga saspēles vadītāja Vanesa Jasa (16) bija saņēmusi ielūgumu uz *NBA Women's Academy Next Generation Showcase* nometni, kas norisinājās ASV pilsētā Ņūorleānā, ziņo klubs.

Vanesa Jasa

Jauno spēlētāju nometne notika Amerikas Nacionālās kolledžu sporta asociācijas (NCAA) sieviešu basketbola čempionāta "Četru fināla" laikā, tādējādi ļaujot dalībniecēm visas nedēļas garumā piedalīties dažādās aktivitātēs.

KALNIŅAM BŪS JAUNS
KONKURENTS UZ VIETU
JOKERIT VĀRTOS

Kontinentālās hokeja līgas (KHL) klubs Helsinku *Jokerit*, ko pārstāv vārtsargs no Latvijas Jānis Kalniņš, panācis vienošanos ar zviedru Andersu Lindbeku, bet cits vārtsargs Anti Niemi no Somijas komandu pametis, vēsta portāls championat.com.

Jānis Kalniņš

Niemi aizvadītā sezonā *Jokerit* vārtos izvērtās ļoti neveiksmīga, un lielāko daļu viņš pavadīja kā Kalniņa rezervists. Soms nospēlēja 19 spēles, kurās caurmērā ielaida 3,21 vārtus un atvairīja 88,3% metienu. Savukārt Lindbeks aizvadītajā sezonā debitēja KHL, un Nižņijnovgorodas *Torpedo* sastāvā 36 spēlēs vidēji ielaida 2,39 vārtus un atvairīja 92,3% metienu. Pāris gadus iepriekš Lindbeks spēlēja Ziemeļamerikā, kur spēlēja Nacionālajā hokeja līgā (NHL) un Amerikas hokeja līgā (AHL). Pasaulē spēcīgākajā līgā zviedrs laukumā tika 130 spēlēs, kurās vidēji ielaida 2,87 vārtus un atvairīja 90,4% metienu.

Kalniņam līgums ar *Jokerit* ir uz nākamo sezonu. Šajā sezonā latvietis demonstrēja lielisku sniegumu un kļuva par uzvarām bagātāko vārtsargu KHL. Viņš atvairīja 92% pretinieku metienu un vidēji spēlē ielaida 2,14 vārtus.

MERZĻIKINS IEKĻAUTS
STĀRP KALDERA
TROFEJAS FINĀLISTIEM

Nacionālās hokeja līgas (NHL) Kolumbusas *Blue Jackets* vārtsargs Elvis Merzļikins iekļauts starp Kaldera balvas jeb līgas labākā debitanta trofejas finālistiem medija ESPN vērtējumā.

Elvis Merzļikins

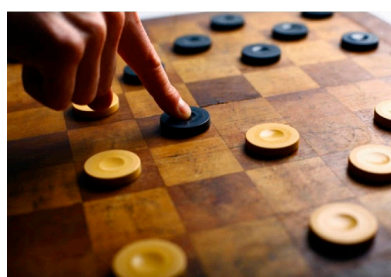
Merzļikins aptuveni mēnesi līdz sezonas noslēgumam ieņēma ceturto vietu labākā līgas debitanta balvas balsojumā, vēsta NHL. ESPN starp finālistiem izraudzījās sešus debitantus, bet Merzļikins ir viens no diviem vārtsargiem. Šajā sarakstā iekļauti vēl arī seši vārtsargi. Ziemeļamerikas mediji rakstā, ka Merzļikins pagājušā gada nogalē demonstrējis sniegumu, kādu nerādīja par līgas pieredzējušākie vārtsargi. Latvietis laika posmā no 14. decembra līdz pat sezonas pārtraukumam 23 spēlēs vismaz vienu punktu savai komandai nopelnīja 18 reizes. Šajā laikā sprīdi viņš svinēja 13 panākumus. Latvijas izlases vārtu vīrs caurmērā spēlēt atvairīja 92,3% metienu, ielaižot 2,35 ripas. Merzļikina atvairīto metienu procents ir pārliecinoši labāks starp vārtsargiem, kuri līgā aizvada debijas sezonu. Savukārt viņa konkurents par balvu Blekvuds 47 spēlēs vidēji atvairījis 91,5% metienu, taču *Devils* komanda šosezon ir viena no vājākajām komandām līgā.

Pārtraukums NHL sezonā pašlaik noteikts līdz 15. aprīlim, tomēr sagaidāms, ka šis termiņš tiks pārcelts uz priekšu jau trešo reizi. Spēlētājiem lūgts līdz 15. aprīlim ievērot paškarantīnu. Pēdējās prognozes liecina, ka NHL spēles neatsāksies ātrāk par jūniju, bet izslēgšanas spēles vēl varētu būt redzami augustā vai pat septembrī.

DAMBRETES FEDERĀCIJA
PIEDĀVĀ TURNĪRUS

Latvijas Dambretes federācija (LDF) ir uzsākusi tiešsaistes dambretes turnīru – LDF Kausis. Tiešsaistes sacensības būs lieliska iespēja visiem pārbaudīt savu meistarību, ņemot vērā, ka pašlaik nav iespējas spēlēt klātienē turnīros.

No šā gada 14. aprīļa LDF organizētajos tiešsaistes turnīros iespējams piedalīties ikvienam interesentam, izvēloties gan dambretes veidu – 64 vai 100

lauciņu –, gan vecuma grupas. Atsevišķi norisināsies sacensības bērniem līdz 13 gadu vecumam, kā arī jauniešiem virs 13 gadu vecuma un pieaugušajiem.

BAUMANIS VĒLAS
IZMĒĪNĀT JAUNO AUTO

Ar nepacietību tiek gaidīts brīdis, kad tiks atvērtas valstu robežas, jo tādējādi būs iespēja "patestēt" jauno *Audi S1* spēkratu, sarunā ar ziņu aģentūru LETA teica vienīgais šīs sezonas rallijkrosa braucējs no Latvijas Jānis Baumanis.

Baumanis arī šajā sezonā startēs pasaules čempionātā prestižākajā *SuperCar* klasē, pārstāvēt KYB *Team JC* komandu.

DAŽOS VĀRDOS

• Divi Zviedrijas čempionāta hokejisti – dānis **Frederiks Storms** un somis **Tomi Sallinens** – papildinās Kontinentālās hokeja līgas (KHL) klubu Rīgas *Dinamo*, paziņojis *Sport-Ekspres*.

• Latviešu uzbrucējs **Mikš Indrašis** labprāt paliktu Kontinentālās hokeja līgas (KHL) komandā Maskavas *Dinamo*, uzbrucēja aģentu Aleksandru Černihu citē timekļa portāls *Sport24.ru*. Indrašim līgums ar Maskavas *Dinamo* beidzas 30. aprīlī. Iepriekš ziņots, ka klubs visdrīzāk ar latviešu hokejistu līgumu nepapildīsies.

• Pieredzējušais bobsleja stūmējs **Intars Dambis** nolēmis turpināt karjēru līdz Pekinas Olimpiskajām spēlēm. Viņš ir piedalījies trijās olimpiskajās spēlēs.

• Sieviešu Nacionālā basketbola asociācija (WNBA) 2020. gada sezonas sākumu atlikusi uz noteiktu laiku. Drafta ceremonija virtuāli notiks 17. aprīlī. Tajā

piedalīsies un uz kāda kluba izvēli var cerēt arī Latvijas valstsvienības spēlētāja **Kitija Laksa**.

P. Karlsons

307.lv

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!